

Gemeente
Amsterdam

Gezinsmigranten in Amsterdam

Wie zijn de Amsterdamse gezinsmigranten, hoe gaat het met hun inburgering en hoe ervaren zij het leven in Amsterdam?

Onderzoek, Informatie en Statistiek

In opdracht van: WPI

Projectnummer: 20072

Renske Hoedemaker

Lieselotte Bicknese

Lisanne Zethof

Met medewerking van Kimo van de Berg, Kenny
Wiesenekker, Lidwine van As en Annika Smits

Idske de Jong

Sara Rubingh

Sara de Wilde

Bezoekadres: Weesperstraat 113-117

Postbus 658, 1000 AR Amsterdam

r.hoedemaker@amsterdam.nl

Telefoon 020 251 0333

data.amsterdam.nl

Amsterdam, juli 2020

Foto voorzijde: Pas getrouwd, blikjes achter fietsen, fotograaf Cécile Obertop (2012)

Inhoud

Samenvatting en conclusie	5
Inleiding	10
Deel I	13
1 Achtergrondkenmerken Amsterdamse gezinsmigranten	13
1.1 Meerderheid PVT-plichtige gezinsmigranten woont twee jaar of korter in Nederland	14
1.2 Bijna twee derde van de gezinsmigranten is vrouw	14
1.3 Marokkaans en Ghanees meest voorkomende nationaliteiten onder gezinsmigranten	15
1.4 Woonsituatie gezinsmigranten varieert	16
1.5 Meerderheid werkende gezinsmigranten heeft contract voor bepaalde tijd, helft van de banen is fulltime	17
2 Voortgang inburgering	19
2.1 Circa 6.000 inburgeringsplichtige gezinsmigranten in Amsterdam	20
2.2 Merendeel gezinsmigranten doet inburgeringsexamen op A2 niveau	20
2.3 Ruim 1.100 Amsterdamse gezinsmigranten hebben de participatieverklaring ondertekend	22
2.4 Groepen inburgeringsplichtige gezins- en asielmigranten in Amsterdam ongeveer even groot	23
2.5 Inburgeringstraject gezinsmigranten duurt gemiddeld ruim 2 jaar	25
2.6 Meerderheid gezinsmigranten cohort 2014-2016 kreeg verlenging inburgeringstermijn	26
2.7 Ruim een vijfde van de gezinsmigranten kreeg DUO-boete	27
2.8 Ruim een kwart van de gezinsmigranten sluit DUO-lening af	29
Deel II	30
3 Naar Nederland	31
3.1 Meeste gezinsmigranten vestigen zich vanuit het buitenland in Amsterdam	31
3.2 Administratieve zaken regelen meestal niet moeilijk tot heel makkelijk	33
4 Het leven in Amsterdam	34
4.1 Nederlands leren en een woning vinden het vaakst moeilijk	34
4.2 Meest gebruikte informatiebronnen: partner, bekenden en social media	35
4.3 Een op de vijf gezinsmigranten heeft meer hulp nodig	36
5 Contact met de gemeente Amsterdam	39
5.1 Helft gezinsmigranten vindt dingen regelen met de gemeente (heel) makkelijk	39
5.2 Suggesties voor betere dienstverlening	40
6 Werk	42

6.1 Zes van de tien gezinsmigranten hebben betaald werk	42
6.2 Een op de drie gezinsmigranten die (willen) werken vindt (heel) moeilijk werk	43
7 Inburgeren	45
7.1 Bijna de helft start met inburgeren in het eerste halfjaar in Nederland	45
7.2 Einde inburgering in derde jaar vaak nog niet in zicht	46
7.3 Circa de helft bereidt zich voor op de examens met inburgeringscursus	47
7.4 Helft oefent inburgeringsexamen met vrienden en familie	48
7.5 Ruim een op de vijf vindt uitzoeken taalaanbieder (heel) moeilijk	50
7.6 Acht procent (heel) ontevreden over inburgeringscursus	52
7.7 Bijna drie van de tien gezinsmigranten sluiten een lening af bij DUO	54
7.8 De Nederlandse taal en de kosten vaak het moeilijkste aan inburgeren	55
7.9 Meerderheid wil na inburgering meer Nederlandse lessen nemen	57
7.10 Suggesties voor het beter of makkelijker maken van het inburgeringstraject	58
Bijlage 1 Resultaten uit eerder onderzoek	60
Bijlage 2 Werkwijze enquête en interviews	63
Bijlage 3 Samenstelling respondenten enquête	65
Bijlage 4 Aanvullende tabel enquête	69
Bijlage 5 Vragenlijst enquête	70
Bijlage 6 Topiclijst interviews	78

Samenvatting en conclusie

In opdracht van WPI heeft OIS onderzoek gedaan naar de situatie van inburgeringsplichtige gezinsmigranten in Amsterdam. Doel van het onderzoek is om meer inzicht te krijgen in de samenstelling van deze groep Amsterdammers, hun ervaringen binnen het huidige inburgeringsstelsel en hun ondersteuningsbehoeften. Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van registraties (BRP, CBS en DUO), een enquête die is ingevuld door ruim 500 gezinsmigranten en zeven individuele interviews van een uur. Tenzij anders vermeld heeft de rapportage betrekking op Amsterdamse gezinsmigranten die op of na 1 oktober 2017 inburgeringsplichtig zijn geworden.

Wat zijn de achtergrondkenmerken van Amsterdamse gezinsmigranten?

Meeste gezinsmigranten jonger dan 40 jaar, niet-westers en/of vrouw

Er zijn in Amsterdam 2.265 gezinsmigranten die tussen oktober 2017 en februari 2020 in Amsterdam een participatieverklaringstraject (PVT) aangeboden hebben kregen. Hiervan is 76% jonger dan 40 jaar, 63% vrouw en 76% niet-westers. De meest voorkomende niet-westerse nationaliteiten zijn Marokkaans (16%), Ghanees (8%) en Surinaams (7%). De grootste groep westerse gezinsmigranten bestaat uit Amerikanen (7%). Tenminste een op de vijf gezinsmigranten maakt deel uit van een huishouden met kinderen.

De helft is hoog opgeleid en ruim driekwart heeft een partner die goed Nederlands spreekt

Van de respondenten aan de enquête geeft 50% aan hoog opgeleid te zijn, 27% is middelbaar opgeleid en 16% is laag opgeleid. Dit is vergelijkbaar met het opleidingsniveau van de partners. De partner spreekt in ruim driekwart van de gevallen goed Nederlands. Westerse gezinsmigranten en hun partners zijn relatief vaak hoog opgeleid; Marokkaanse migranten hebben vaker relatief weinig onderwijs gevolgd. Migranten uit de overige niet-westerse landen hebben het minst vaak een partner die goed Nederlands spreekt en vaker dan bij de andere groepen zijn er kinderen in het huishouden.

Hoe verloopt de inburgering van gezinsmigranten in Amsterdam?

Inburgeringsdiploma vaak niet op tijd gehaald

In de periode 2013-2019 werden circa 6.030 Amsterdamse gezinsmigranten inburgeringsplichtig. Van hen heeft 44% de inburgering inmiddels afgerond; 3% is ontheven van de plicht en 53% is nog inburgeringsplichtig. Hiermee telt Amsterdam begin 2020 naar schatting 3.180 gezinsmigranten die hun inburgeringsdiploma nog moeten halen.

Veel gezinsmigranten lukt het niet om binnen de gestelde termijn van drie jaar de inburgering af te ronden. Na 2,5 jaar is het mogelijk om een verlenging te krijgen. Het aandeel dat hiervan gebruikt maakt, loopt uiteen van 40% (cohort 2013) tot bijna driekwart (cohort 2015). Personen die niet op tijd inburgeren, kunnen een boete krijgen van DUO van maximaal € 1.250. Van de inburgeraars die tussen 2013 en 2016 inburgeringsplichtig werden, kreeg 21% een boete.

Nog bezig met inburgeren: ongeveer de helft volgt een cursus

Van de deelnemers aan de enquête startte 49% met inburgeren in het eerste halfjaar dat ze in Nederland waren. Van de respondenten die langer dan twee jaar in Nederland wonen heeft 84% het participatieverklaringstraject afgerond, maar voor de andere onderdelen liggen deze percentages veel lager. Zo heeft 39% het onderdeel Nederlands lezen afgerond, 36% Nederlands luisteren en 25% oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt (ONA). Voor Nederlands spreken is het afrondingspercentage het laagst (12%).

Bijna de helft (49%) bereidt zich voor op de examens door een inburgeringscursus te volgen bij een taalaanbieder of bijvoorbeeld bij UVA talen, een buurthuis of online. De groep die een cursus volgt is relatief vaak laagopgeleid. Een derde kiest voor zelfstudie. Dit zijn vaker hoogopgeleide gezinsmigranten zonder kinderen.

Ongeveer de helft van de gezinsmigranten oefent Nederlands met familie en vrienden en 30% met klasgenoten van de inburgering. Laagopgeleide migranten hebben minder vaak familie of vrienden die goed Nederlands spreken en zijn meer aangewezen op de inburgeringsklas.

Merendeel gezinsmigranten doet inburgeringsexamen op A2 niveau

Van de Amsterdamse gezinsmigranten die tussen 2013 en 2019 inburgeringsplichtig werden en al aan de inburgeringsplicht hebben voldaan heeft 82% examen gedaan op A2 niveau. Op dit niveau kan men gesprekken voeren over alledaagse zaken. Elf procent kreeg een vrijstelling op basis van een ander diploma en 8% doet examen op B1 of B2 niveau.

Kwart gezinsmigranten sluit DUO-lening af

Inburgeringsplichtigen met een laag inkomen kunnen bij DUO een lening afsluiten van maximaal €10.000 voor de inburgeringscursus en -examens. Van de Amsterdamse gezinsmigranten die tussen 2013 en 2019 inburgeringsplichtig werden, heeft 27% een lening afgesloten bij DUO.

Uit de enquête blijkt dat acht van de tien keer dat er een lening wordt afgesloten, dit voor het hele bedrag is. De groep die een lening afsluit is relatief kwetsbaar. Het gaat vaker om laagopgeleiden, huishoudens met kinderen en migranten met een partner die niet goed Nederlands spreekt, maximaal middelbaar opgeleid is en /of (ook) een niet-Nederlandse nationaliteit heeft.

Hoe ervaren gezinsmigranten het leven in Amsterdam, de inburgering en aan welke ondersteuning heeft men behoefte?**Nederlands leren en een woning vinden het vaakst moeilijk**

Verreweg de meeste gezinsmigranten vinden de diverse aspecten van het leven in Nederland niet moeilijk tot heel gemakkelijk. Dit geldt met name voor het regelen van administratieve zaken, informatie vinden over de regels in Nederland, je verplaatsen door de stad en leuke dingen doen in Amsterdam. De meerderheid (53%) heeft wel moeite met het leren van Nederlands. Dingen die meer dan een op de vijf gezinsmigranten (heel) moeilijk vindt, zijn een woning in Amsterdam vinden (43%), werk vinden (36%), de inburgeringscursus volgen en vrienden maken (beide 29%), belastingaangifte doen (24%) en een verblijfsvergunning regelen (22%).

Helpt gezinsmigranten vindt het gemakkelijk om dingen met de gemeente te regelen

Gezinsmigranten hebben vooral contact met de gemeente in verband met identiteitsbewijzen en het bevolkingsregister. Van hen vindt 49% het (heel) gemakkelijk om dingen te regelen bij de gemeente en 10% (heel) moeilijk.

Werk vinden op eigen niveau vaak moeilijk

Van de gezinsmigranten heeft 60% betaald werk en 26% zou willen werken maar werkt nu niet. Het aandeel dat werkt loopt langzaam op naarmate men langer in Nederland woont. Van de gezinsmigranten met werk vond 75% voor het eerst betaald werk in het eerste halfjaar dat zij in Nederland waren. Werk vinden in Nederland is volgens 23% (heel) gemakkelijk. Zij zijn of goed opgeleid en kunnen bijvoorbeeld bij internationale bedrijven terecht, of werken in branches met veel werk, zoals horeca- of schoonmaakwerk. Als gevolg van de Covid-19-uitbraak zijn deze sectoren momenteel wel heel kwetsbaar. Gezinsmigranten die het moeilijk vinden om werk te vinden zijn vaker op zoek naar een baan die past bij hun opleidingsniveau en merken bijvoorbeeld dat de taal een barrière is, dat men geen internationale ervaring heeft of dat de eigen diploma's hier niet dezelfde erkenning krijgen. Volgens 24% van de respondenten die werken is het dan ook (heel) moeilijk om werk te vinden in Nederland. Bij degenen die nog geen werk hebben gevonden gaat het zelfs om 54%.

Ruim een op de vijf gezinsmigranten vindt het (heel) moeilijk om een taalaanbieder uit te zoeken

Het internet is de meeste gebruikte bron bij het zoeken van informatie over inburgeringscursussen (45%). Bijna een op de drie benadert hiervoor (ook) de gemeente en 27% wint informatie in bij familie en bekenden. Een groep van 21% vond het (heel) moeilijk om een inburgeringscursus uit te kiezen. Zij maakten hiervoor relatief vaak gebruik van het internet. De belangrijkste redenen om een bepaalde cursus te kiezen zijn: dichtbij (45%), goede lessen (34%), kleine klassen (18%) en de prijs (17%). Bijna de helft van de deelnemers is (heel) tevreden met hun cursus en 8% is (heel) ontevreden. Wanneer gevraagd wordt wat men het moeilijkst vindt aan inburgeren dan bestaat de top drie uit de taal leren, de kosten en de tijd die het vraagt.

Partner belangrijke bron van hulp en informatie, maar 77% kan meer hulp gebruiken

Van de gezinsmigranten vindt 69% dat ze genoeg (of zelfs teveel) hulp krijgen met het beginnen van hun nieuwe leven in Amsterdam. De partner blijkt in vrijwel alle gevallen degene te zijn die deze hulp biedt. Vaak heeft deze ook een netwerk van familie en vrienden waar de gezinsmigrant bij kan aansluiten. De partner is ook de meest genoemde bron van informatie over het leven in Amsterdam (82%). Dit geldt vooral als de partner goed Nederlands spreekt en minstens een middelbare opleiding heeft.

Een andere veelgebruikte hulp- en informatiebron is het internet, ook voor vertalingen. De helft van de gezinsmigranten haalt informatie over het leven in Amsterdam van social media en 29% raadpleegt hiervoor (ook) de site van de gemeente Amsterdam. De inburgeringscursus is voor 34% een bron van informatie over Amsterdam. Dit zijn relatief vaak migranten met een laag opleidingsniveau.

Een op de vijf gezinsmigranten geeft aan in het algemeen meer hulp nodig te hebben en desgevraagd weet 77% van de respondenten wel een thema te noemen waarbij zij meer hulp kunnen gebruiken. Het vaakst genoemd zijn Nederlands leren, werk vinden en inburgeren.

Opvallend is dat middelbaar en hoog opgeleiden vaker aangeven meer hulp te willen dan laagopgeleiden.

Conclusie: gezinsmigranten relatief kansrijk, maar inburgeren is voor veel mensen moeilijk

Gemiddeld genomen zijn de gezinsmigranten een relatief kansrijke groep Amsterdammers. Een groot deel is jong, de helft is hoogopgeleid en het merendeel heeft een partner die goed Nederlands spreekt en veel ondersteuning biedt bij het opbouwen van hun leven in Nederland. We zien dan ook dat de meeste gezinsmigranten hun weg in de stad goed weten te vinden. Veel van de praktische kanten van het leven in Amsterdam vindt men niet moeilijk, waaronder het regelen van dingen bij de gemeente. Ook heeft meer dan de helft betaald werk en het vinden van werk lukt vaak snel na aankomst in Nederland.

Tegelijkertijd vormen de gezinsmigranten een zeer diverse groep. Een deel kan zich vanaf de eerste periode in Nederland relatief zelfstandig redden. Vooral voor hoog opgeleide gezinsmigranten die goed Engels spreken lijkt dit het geval. Anderen zijn in het begin zo afhankelijk van hun partner dat zij een periode niet alleen naar buiten gaan. We zien ook verschillen in hoe gemakkelijk men de weg vindt naar zowel het formele als informele taalaanbod in de stad. Een deel van de gezinsmigranten heeft weinig moeite met het kiezen van een taalschool en is tevreden over het aanbod via buurthuizen en bibliotheken. Anderen, met name hoogopgeleiden, zijn kritisch over het aanbod en lopen vast in de onduidelijkheid over de prijs-kwaliteit verhoudingen.

Ondanks de relatief gunstige Ausgangssituatie en de grote diversiteit binnen de groep zijn er aspecten van het leven in Amsterdam die voor veel gezinsmigranten (heel) moeilijk zijn. Het grootste struikelblok is de taal. Nederlands leren is moeilijk en kost tijd, waardoor alle andere aspecten van het leven in Nederland stroever verlopen. Voor een deel van de gezinsmigranten vormt de taal bijvoorbeeld een barrière bij het vinden van werk dat past bij hun opleidingsniveau. Ook het opbouwen van een eigen sociaal netwerk is voor sommige gezinsmigranten moeilijk.

Tot slot is het voor veel gezinsmigranten niet gemakkelijk om te voldoen aan de inburgeringsplicht. Zoals genoemd is het moeilijk om de taal te leren, is er veel onduidelijkheid over het aanbod van taalscholen en zijn intensieve taallessen vaak duur. De verhuizing naar Nederland heeft ook geld gekost en het uitzicht op een baan die past bij het opleidingsniveau van de gezinsmigrant is onzeker. De meerderheid doet examens op A2 niveau, maar dit zal niet altijd voldoende zijn voor een baan op niveau. De kosten van het taalaanbod kunnen een goede voorbereiding op de examens daardoor in de weg staan, ondanks de mogelijkheid om geld te lenen bij DUO. Daarbij is de gevraagde tijdsinvestering soms moeilijk te combineren met een baan en/of gezin. Een groot deel van de gezinsmigranten lukt het dan ook niet om binnen de termijn van drie jaar hun examens te halen.

Samenvatting suggesties respondenten voor het inburgeringstraject en de gemeente

Thema	inburgeren	gemeente
Prijs	-het is te duur -goedkopere / gratis lessen	-lessen verzorgd door gemeente -meer controle over de prijzen
Maatwerk	-na intake indelen op niveau -niet (alles) verplicht -buiten reguliere werktijden	-kijk naar de persoonlijke situatie -ook aandacht voor expats, veel lijkt gericht op lage inkomens/vluchtelingen
Meer begeleiding	-hulp bij het leren van de taal	-één startbijeenkomst waarin alles duidelijk wordt gemaakt -één begeleider voor de eerste 3 maanden -waar moet je op letten, hoe regel je het? -welkomspakket met informatie over dienstverlening
Minder versnipperd	-alle onderdelen bij dezelfde aanbieder -niet heel veel kleine aanbieders -overall dezelfde leerlijn / boeken	-één plek /persoon voor alle informatie -website die het volledige proces beschrijft -welk instituut bel je waarvoor?
Informatie	-betere informatie voor zelfstudie, b.v. exacte exameneisen -tijdspad, hoeveel tijd kost wat -checklist -alles online	Zoveel mogelijk duidelijke info op website: -Wat moet je meenemen bij afspraken? -Waar kan je de documenten verkrijgen? -Wanneer maak je wel en wanneer niet een afspraak?
Informatie in meerdere talen	-opstartinstructies in het Engels -uitleg in eigen taal -vragen stellen in Engels, antwoorden in NL	-site -brieven -medewerkers
Aandacht voor ontmoeting	-nadruk op menselijke contacten i.p.v. examens -activiteiten met Nederlanders	-plekken om vrienden te maken, mensen te ontmoeten
Betere inhoud	-precies aansluiten bij de examens -meer cultuur en praktijk	- verschillende medewerkers geven verschillende informatie
Examens	-wel lessen, maar geen examens -bij spreken teveel geluid door elkaar -meer tijd	
Participatieverklaringstraject	-levert te weinig op voor twee vrije dagen en kosten	
Kennis NL Maatsch. (KNM)	-moet zonder cursus kunnen	
Oriëntatie Arbeidsmarkt (ONA)	-niet nodig als je al een goede baan hebt	
Proces		-betere afstemming informatie tussen DUO en gemeente -BSN meteen regelen bij aanvraag verblijfsvergunning -betere digitale interactie: makkelijk inloggen, chatbox, etc. -wachtduur verkorten, alles duurt lang -meer mogelijkheden voor afspraken bij stadsloket -minder documenten opvragen als gegevens al bekend zijn -herinneringsmail sturen bij afspraken -informatie over taallessen in een vroeg stadium sturen
Buitenlandse documenten		-hulp bij omzetten rijbewijs / diploma's -gevraagde documenten niet altijd beschikbaar in land van herkomst
Wonen		-informatie over hoe je snel aan een woning kunt komen -hulp bij de woonsituatie

Inleiding

Op 1 juli 2021 wordt het nieuwe inburgeringsstelsel van kracht. Gemeenten krijgen hiermee meer wettelijke verantwoordelijkheden als het gaat om de inburgering van hun inwoners. Niet alle migranten in Nederland zijn inburgeringsplichtig. Statushouders (asielmigranten) en een deel van de gezinsmigranten zijn wel verplicht om in te burgeren.

Gezinsmigranten zijn personen met een niet-Nederlandse nationaliteit die naar Nederland verhuizen om bij hun partner of ouder(s) te komen wonen. Gezinsmigranten die afkomstig zijn van buiten de EU¹, ouder zijn dan 18 en jonger dan de pensioengerechtigde leeftijd zijn inburgeringsplichtig.² De gemeente Amsterdam biedt statushouders intensieve begeleiding naar werk of opleiding.³ Gezinsmigranten krijgen deze begeleiding niet. De groep Amsterdamse gezinsmigranten is hierdoor minder goed in beeld bij de gemeente dan de statushouders.

Er zijn signalen dat gezinsmigranten in het huidige inburgeringsstelsel tegen problemen aanlopen. In Amsterdam diende GroenLinks een motie in over een 'passende inburgering voor gezinsmigranten'⁴ en in de media is in 2019 gerapporteerd over gezinsmigranten die ontevreden zijn met het huidige inburgeringsstelsel.⁵

In opdracht van WPI heeft OIS onderzoek gedaan naar de situatie van inburgeringsplichtige gezinsmigranten in Amsterdam. Doel van het onderzoek is het in kaart brengen van de achtergrondkenmerken van deze groep Amsterdammers, hun ervaringen binnen het huidige inburgeringsstelsel en hun ondersteuningsbehoeften.

In dit onderzoek komen de volgende onderzoeksvragen aan bod:

1. Wat zijn de achtergrondkenmerken van Amsterdamse inburgeringsplichtige gezinsmigranten?
2. Hoe verloopt de inburgering van gezinsmigranten in Amsterdam?
3. Hoe ervaren gezinsmigranten het leven in Amsterdam, de inburgering en aan welke ondersteuning heeft men behoefte?

Doelgroep van het onderzoek

Het merendeel van de gegevens in deze rapportage gaat over gezinsmigranten die op of na 1 oktober 2017 inburgeringsplichtig zijn geworden. De gegevens van deze mensen zijn bekend bij

---

¹ Naast personen uit de EU hoeven migranten met de nationaliteit van Liechtenstein, Noorwegen, IJsland, Zwitserland of Turkije ook niet in te burgeren.

² Hierop bestaan uitzonderingen. Voor een uitgebreider overzicht van wie inburgeringsplichtig is, zie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/immigratie-naar-nederland/vraag-en-antwoord/moet-ik-als-nieuwkomer-inburgeren>

³ <https://www.amsterdam.nl/zorg-ondersteuning/ondersteuning/vluchtelingen/amsterdamse-aanpak/>

⁴ Motie inzake de Uitwerkingsagenda: 'Op weg naar de nieuwe Amsterdamse aanpak inburgering' (passende inburgering voor gezinsmigranten), oktober 2019

⁵ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/duizenden-buitenlandse-partners-van-nederlanders-dreigen-beboete-worden-door-trage-inburgering~b2d658e9/>

de gemeente, omdat de gemeente verantwoordelijk is voor het aanbieden van het verplichte participatieverklaringstraject (PVT). Personen die vóór oktober 2017 inburgeringsplichtig zijn geworden zijn niet PVT-plichtig. Gegevens over deze groep zijn dan ook niet bekend bij de gemeente en daarmee niet beschikbaar voor dit onderzoek. Uitzondering hierop is hoofdstuk 2, waarin is gekeken naar de voortgang van de inburgering van gezinsmigranten. De informatie in dit hoofdstuk is afkomstig van DUO en gaat over alle gezinsmigranten die in 2013 of later inburgeringsplichtig zijn geworden in Amsterdam.

Leeswijzer

Deze rapportage bestaat uit twee delen. De informatie in deel I is gebaseerd op bestaande bronnen, namelijk de Basisregistratie Personen (BRP), de polisadministratie (CBS) en openbare gegevens van DUO. Deel II beschrijft de resultaten van een enquête die OIS heeft verspreid onder Amsterdamse gezinsmigranten, aangevuld met informatie uit een aantal verdiepende interviews met mensen uit de doelgroep.

Deel I: Achtergrondkenmerken en DUO-gegevens inburgering

Hoofdstuk 1 bespreekt de samenstelling van de groep Amsterdamse gezinsmigranten naar leeftijd, nationaliteit en geslacht. Hiervoor is gebruik gemaakt van de basisregistratie personen (BRP) en de gegevens zijn in kaart gebracht voor de groep Amsterdamse gezinsmigranten die sinds oktober 2017 inburgeringsplichtig zijn geworden. Naast persoonskenmerken bespreken we kort de arbeidsparticipatie van deze groep Amsterdammers.

Hoofdstuk 2 beschrijft het verloop van de inburgering van gezinsmigranten in Amsterdam. Deze gegevens worden door DUO op gemeenteniveau gepubliceerd. In dit hoofdstuk beschrijven we de situatie van gezinsmigranten die tussen 2013 en 2019 in Amsterdam inburgeringsplichtig zijn geworden.

Bijlage 1 is een samenvatting van eerder onderzoek naar gezinsmigranten en hun ervaringen met de inburgering en andere aspecten van de vestiging in Nederland.

Deel II: Enquête en verdiepende interviews

Ruim 500 Amsterdamse gezinsmigranten hebben een vragenlijst ingevuld over hun ervaringen als inburgeringsplichtige Amsterdammer. Met zeven van hen is daarnaast een verdiepend gesprek gevoerd. De resultaten in deel II van deze rapportage zijn gebaseerd op deze enquête en gesprekken. **Hoofdstuk 3** beschrijft de redenen dat men naar Nederland is verhuisd en hoe lang men al in Nederland woont. Een deel van de gezinsmigranten moet voordat zij naar Nederland kunnen verhuizen in hun land van herkomst al een basisexamen inburgering afleggen. In dit hoofdstuk bespreken we ook hoe men dit ervaart. In **hoofdstuk 4** komen verschillende aspecten van het leven in Amsterdam aan bod: wat is moeilijk of juist gemakkelijk bij het beginnen van een nieuw leven in de stad? **Hoofdstuk 5** bespreekt hoe gezinsmigranten het contact met de gemeente ervaren en aan welke ondersteuning vanuit de gemeente zij behoefte hebben. In **Hoofdstuk 6** bespreken we de ervaringen van gezinsmigranten rondom (het vinden van) werk en **hoofdstuk 7** beschrijft hoe men de inburgering ervaart.

De bijlagen bij deel II van deze rapportage bevatten de volgende informatie: een beschrijving van de werkwijze van de enquête en de interviews (**Bijlage 2**), de samenstelling van de respondentengroep (**Bijlage 3**), aanvullende resultaten van de enquête (**Bijlage 4**), de vragenlijst van de enquête (**Bijlage 5**) en de topiclijst die is gebruikt voor de verdiepende interviews (**Bijlage 6**). De open antwoorden op de enquête zijn gebundeld in een losse bijlage.

Invloed van de corona-crisis op dit onderzoek

De enquête en verdiepende gesprekken vonden plaats in de periode april – juni 2020. Van 16 maart tot 15 juni was er vanwege de corona-maatregelen geen fysiek inburgeringsonderwijs en werden er geen inburgeringsexamens afgenomen. Vanaf 15 juni zijn de DUO toetslocaties weer geopend, maar door de coronamaatregelen kunnen er minder mensen tegelijk examen doen. Vanwege de corona-crisis krijgen alle inburgeraars vier maanden extra de tijd om in te burgeren (bron: [DUO](#)). De gegevens in deel I van de rapportage hebben vrijwel allemaal peildatum 1 januari 2020 of eerder. De gevolgen van de corona-crisis hebben hier dus geen invloed op. Het veldwerk voor de enquête en verdiepende interviews (deel II) vond plaats tijdens de lockdown. De interviews zijn daarom digitaal afgenomen, via (video)bellen. Op sommige punten zien we de gevolgen van de corona-maatregelen terug in de resultaten, respondenten merken bijvoorbeeld op dat hun taalcursus of andere activiteiten stil liggen, of dat hun inburgeringsexamen is uitgesteld.

Deel I

1 Achtergrondkenmerken Amsterdamse gezinsmigranten

Dit hoofdstuk bespreekt de samenstelling van de groep Amsterdamse gezinsmigranten naar leeftijd, geslacht, nationaliteit, huishoudsituatie en arbeidsparticipatie. Ook wordt beschreven sinds wanneer de gezinsmigranten in Nederland wonen en sinds wanneer in Amsterdam. Het gaat hierbij om Amsterdamse gezinsmigranten die sinds 1 oktober 2017 inburgeringsplichtig zijn geworden (zie kader).⁶

Over deze gegevens

De gemeente heeft sinds 1 oktober 2017 de wettelijke opdracht om aan alle gezinsmigranten een traject aan te bieden waar ze de participatieverklaring kunnen ondertekenen (participatieverklaringstraject of PVT). Om te kunnen rapporteren aan wie dit traject is aangeboden en wie de participatieverklaring heeft ondertekend, houdt WPI een lijst bij met de BSN-nummers van PVT-plichtige gezinsmigranten in Amsterdam.

Voor alle personen aan wie sinds de invoering van het PVT (oktober 2017) tot en met februari 2020 het PVT-traject is aangeboden zijn de achtergrondkenmerken gekoppeld op basis van de basisregistratie personen (BRP) van de gemeente Amsterdam. De koppeling vond plaats in maart 2020; de meest recente BRP-gegevens die op dat moment beschikbaar waren hebben de peildatum **1 januari 2020**.

Alle aantallen in dit hoofdstuk zijn afgerond op vijftallen (arbeidsparticipatie op tientallen). De percentages zijn gebaseerd op niet-afgeronde aantallen.

Tussen oktober 2017 en februari 2020 is het PVT aangeboden aan 2.635 Amsterdamse gezinsmigranten. Op het moment van de koppeling met de BRP (in maart 2020) zijn 2.350 van hen nog ingeschreven bij de gemeente Amsterdam. Van de personen die zich vóór 1 januari 2020 hebben ingeschreven zijn de leeftijd, nationaliteit en geslacht bekend in de BRP, dit zijn in totaal 2.265 personen. Een groep van 80 personen heeft zich na 1 januari 2020 ingeschreven in Amsterdam; van hen zijn ten tijde van het onderzoek, behalve de inschrijvingsdatum, nog geen verdere gegevens bekend.

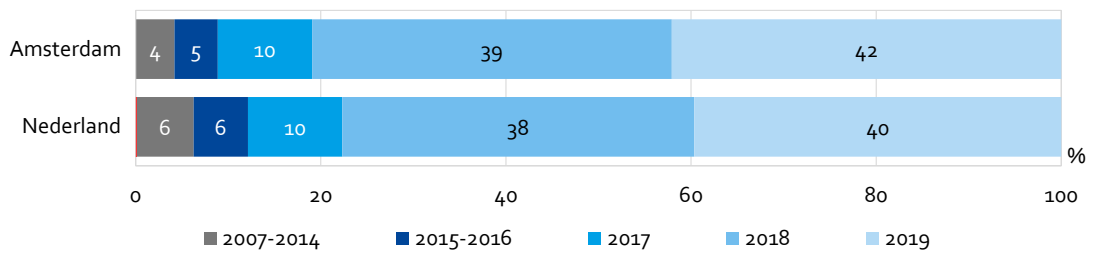
⁶ Inclusief de gegevens van een kleine groep geestelijk bedienaren (bv. dominees of imams). Net als gezinsmigranten moet deze groep migranten inburgeren en het PVT volgen. Op basis van de beschikbare gegevens kunnen geestelijk bedienaren niet uit de data worden verwijderd. Hun gegevens zijn dus meegenomen in de resultaten in dit hoofdstuk. Omwille van de leesbaarheid verwijzen we naar de hele groep als gezinsmigranten.

1.1 Meerderheid PVT-plichtige gezinsmigranten woont twee jaar of korter in Nederland

Het PVT is verplicht voor migranten die op of na 1 oktober 2017 inburgeringsplichtig zijn geworden. De PVT-plicht gaat in op het moment dat een inburgeringsplichtige migrant zich inschrijft bij de gemeente. Logischerwijs woont het merendeel van de PVT-plichtige gezinsmigranten dus nog niet lang in Nederland en Amsterdam. Ruim driekwart heeft zich in 2018 of later ingeschreven in een Nederlandse gemeente (figuur 1.1).

Er is echter ook een groep (12%) die al zich vijf of meer jaar geleden heeft ingeschreven in een Nederlandse gemeente. Dit zijn dus mensen die al langer in Nederland wonen maar pas na oktober 2017 inburgeringsplichtig zijn geworden, bijvoorbeeld omdat hun verblijfsstatus is veranderd.⁷

Figuur 1.1 Amsterdamse PVT-plichtige gezinsmigranten, naar jaar van de meest recente inschrijving in Amsterdam en Nederland, januari 2020 (n = 2.256).

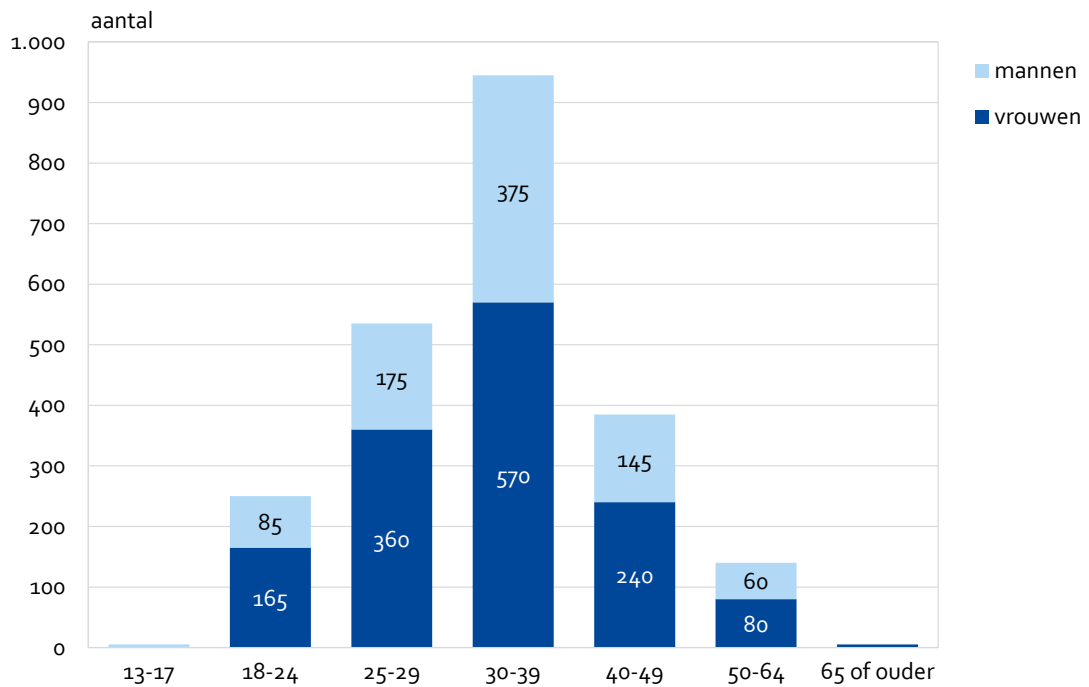
bron: WPI/BRP, bewerking OIS

1.2 Bijna twee derde van de gezinsmigranten is vrouw

De grootste groep PVT-plichtige gezinsmigranten (42%) is tussen de 30 en 39 jaar oud, gevolgd door de groep 25 tot 29-jarigen (23%, zie figuur 1.2). Ruim zes op de tien gezinsmigranten (63%) zijn vrouw. De man-vrouwverhouding is in alle leeftijdscategorieën ongeveer hetzelfde.

⁷ Personen die tijdelijk in Nederland wonen, bijvoorbeeld om te werken of te studeren, hoeven niet in te burgeren.

Figuur 1.2 Aantal Amsterdamse PVT-plichtige gezinsmigranten naar leeftijd en geslacht, januari 2020 (n = 2.265).

bron: WPI/afd. basisinformatie, bewerking OIS

1.3 Marokkaans en Ghanees meest voorkomende nationaliteiten onder gezinsmigranten

De Amsterdamse PVT-plichtige gezinsmigranten vertegenwoordigen een groot aantal verschillende nationaliteiten. De grootste groep bestaat uit gezinsmigranten met de Marokkaanse nationaliteit (16%), gevolgd door personen met de Ghaneese (8%), Surinaamse (7%) of Amerikaanse nationaliteit (7%, zie tabel 1.3). De groep overige niet-westerse nationaliteiten bestaat uit meer dan 50 verschillende nationaliteiten.

Tabel 1.3 Amsterdamse PVT-plichtige gezinsmigranten naar nationaliteit, januari 2020

	aantal	%
Marokkaanse	375	16
Ghanese	185	8
Surinaamse	170	7
Amerikaanse	170	7
Braziliaanse	110	5
Chinese	75	3
Pakistaanse	70	3
Filipijnse	70	3
Egyptische	70	3
Australische	65	3
Russische	65	3
Indonesische	60	3
Indiase	60	3
overig niet-westers	545	24
overig westers	160	7
nationaliteit onbekend, meer dan een vreemde nationaliteit of staatloos	25	1
Totaal	2.265	100

bron: WPI/afd. basisinformatie, bewerking OIS

1.4 Woonsituatie gezinsmigranten varieert

In de BRP wordt per persoon geregistreerd wat de bewoningsvorm op het adres is (zie tabel 1.4). Voor de groep PVT-plichtige gezinsmigranten is dit gegeven betrouwbaarder dan het huishoudtype (zie kader). De meeste PVT-plichtige gezinsmigranten (34%) wonen op een adres met twee personen zonder kinderen, maar zijn niet getrouwd (of geregistreerd partners) met de andere bewoner.⁸ Ten minste 23% maakt deel uit van een huishouden met kinderen.⁹

⁸ Op basis van de BRP-gegevens is dus niet bekend of de bewoners elkaars partners zijn, maar omdat het gaat om gezinsmigranten is het aannemelijk dat dit in de meeste gevallen wel zo is.

⁹ Som van de categorieën 'volwassene plus een eenoudergezin' (hieronder vallen ook samengestelde gezinnen), 'echtpaar met kinderen,' en 'eenoudergezin.' Het gaat hierbij om minder- en/of meerderjarige kinderen. Daarnaast bestaat de categorie overig ook voor een deel uit huishoudens met kinderen.

Tabel 1.4 Bewoningstype adres van Amsterdamse PVT-plichtige gezinsmigranten, januari 2020

	aantal	%
twee volwassenen	765	34
volwassene + eenoudergezin*	265	12
echtpaar zonder kinderen	255	11
echtpaar met kinderen*	230	10
drie of meer volwassenen	200	9
Alleenwonende	35	2
eenoudergezin*	20	1
Overig	495	22
Totaal	2.265	100

*met minder- en/of meerderjarige kinderen

bron: WPI/afd. basisinformatie, bewerking OIS

Huishoudstatistiek in de BRP

In deze rapportage wordt het bewoningstype per adres weergegeven. Dit gegeven houdt alleen rekening met *geregistreerde* connecties tussen de bewoners van een adres en doet, geen verdere aannames over de relaties tussen de bewoners. In de categorieën 'twee volwassenen' en 'volwassene + eenoudergezin' zitten dus waarschijnlijk veel samenwonende stellen zonder huwelijk of geregistreerd partnerschap. De categorie 'overig' bevat een grote variatie aan andere combinaties van (echt)paren, alleenstaanden en kinderen op één adres.

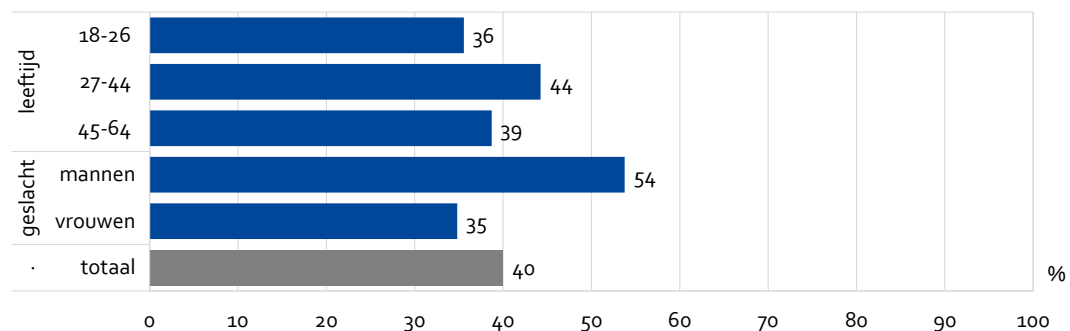
1.5 Meerderheid werkende gezinsmigranten heeft contract voor bepaalde tijd, helft van de banen is fulltime

Om de arbeidsparticipatie van deze groep gezinsmigranten in kaart te brengen is gebruik gemaakt van de polisadministratie.¹⁰ De meest recente beschikbare gegevens uit de polis op het moment van het onderzoek gaan over juni 2019. Van de 2.630 personen aan wie in Amsterdam tussen oktober 2017 en februari 2020 het PVT is aangeboden had 40% in juni 2019 betaald werk. Dit is waarschijnlijk een onderschatting van het aandeel gezinsmigranten met werk, omdat een deel van de doelgroep in juni 2019 nog niet in Nederland woonde. Daarnaast geeft de polisadministratie geen informatie over personen die werken als zelfstandige.

Mannelijke gezinsmigranten hebben vaker betaald werk dan vrouwen (54% tegenover 35%) en gezinsmigranten tussen de 27 en 44 jaar hebben iets vaker betaald werk (44%) dan jongere of juist oudere gezinsmigranten.

¹⁰ Deze gegevens zijn afkomstig uit niet-openbare microdatabestanden van het CBS. De analyses vonden plaats in een beveiligde analyse-omgeving. De aantallen in deze paragraaf zijn afgerond op tientallen. De percentages zijn gebaseerd op afgeronde aantallen.

Figuur 2.3 Aandeel Amsterdamse PVT-plichtige gezinsmigranten met betaald werk* naar leeftijd en geslacht, juni 2019

*schatting, deel van de doelgroep woonde in juni 2019 nog niet in Nederland

bron: WPI / CBS, bewerking OIS

Ruim de helft (51%) van de gezinsmigranten met betaald werk werkt fulltime (35 uur per week of meer), een vijfde (21%) werkt minder dan 20 uur per week. De meerderheid van de gezinsmigranten met betaald werk heeft een contract voor bepaalde tijd (86%).

2 Voortgang inburgering

Dit hoofdstuk bespreekt hoe de Amsterdamse gezinsmigranten er voor staan op het gebied van hun inburgering. Aan bod komen het aandeel gezinsmigranten dat aan de inburgeringsplicht heeft voldaan en het niveau waarop zij examen doen, de gemiddelde duur van het inburgeringstraject, het aantal boetes dat DUO heeft opgelegd en de voortgang van het participatieverklaringstraject.

Over deze gegevens

De informatie in dit hoofdstuk is gebaseerd op de openbare voortgangscijfers inburgering. DUO publiceert deze gegevens elke vier maanden.¹ De peildatum van de gegevens in dit hoofdstuk is **1-1-2020**. In de voortgangscijfers wordt onderscheid gemaakt tussen asielmigranten (inclusief nareizende familieleden van asielmigranten) en gezinsmigranten.

De gegevens over inburgering worden gepubliceerd op basis van het jaar dat men inburgeringsplichtig is geworden en de gemeente waar men op dat moment is ingeschreven. Het moment dat iemand inburgeringsplichtig wordt is de dag dat de persoon hierover officieel bericht krijgt van DUO (Kennisgeving Inburgeringsplicht).

De beschikbare gegevens zijn inclusief personen die, na het behalen van het inburgeringsexamen of het verkrijgen van een ontheffing of vrijstelling genaturaliseerd zijn, naar het buitenland zijn vertrokken, hun verblijfsdoel hebben gewijzigd of zijn overleden. Personen die nog niet aan de inburgeringsplicht hebben voldaan en op de peildatum zijn genaturaliseerd, naar het buitenland zijn vertrokken, hun verblijfsdoel hebben gewijzigd of zijn overleden worden *niet* meegenomen in de rapportage. Er wordt geen rekening gehouden met verhuizingen die plaatsvinden nadat men inburgeringsplichtig is geworden. Na een eventuele verhuizing worden mensen nog steeds meegeteld in de gemeente waar men stond ingeschreven op het moment dat de inburgeringsplichtig inging.

DUO publiceert om privacyredenen niet over groepen van vijf personen of minder. In de huidige rapportage is in dat geval het totaal berekend over de groepen die wel beschikbaar zijn. De werkelijke aantallen kunnen dus iets afwijken.

Alle aantallen in dit hoofdstuk zijn afgerond op vijftallen. De percentages zijn gebaseerd op de niet-afgeronde aantallen.

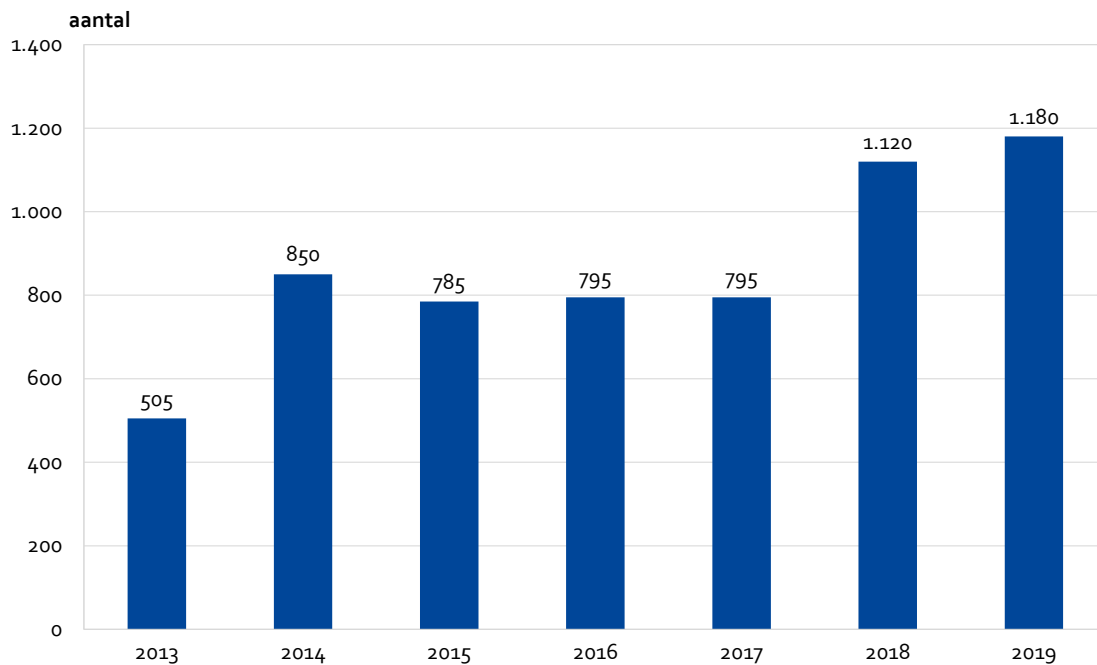
¹ <https://duo.nl/zakelijk/inburgeren/cijfers-over-inburgeren/cijfers-inburgeren.jsp>

2.1 Circa 6.000 inburgeringsplichtige gezinsmigranten in Amsterdam

Van 2013 tot en met 2019 zijn in Amsterdam in totaal 6.030 gezinsmigranten inburgeringsplichtig geworden. In heel Nederland zijn dit er 44.120. Omdat de gegevens geen rekening houden met verhuizingen tussen gemeentes is niet precies bekend hoeveel inburgeringsplichtige gezinsmigranten *op dit moment* in Amsterdam wonen.

Figuur 3.1 laat per jaar zien hoeveel Amsterdamse gezinsmigranten inburgeringsplichtig werden. In 2018 en 2019 ligt het aantal nieuwe inburgeringsplichtige gezinsmigranten hoger dan in de jaren daarvoor. Ook in heel Nederland zien we in deze periode een stijging in het aantal gezinsmigranten dat jaarlijks inburgeringsplichtig wordt.¹¹

Figuur 3.1 Aantal inburgeringsplichtige gezinsmigranten in Amsterdam, naar jaar dat men inburgeringsplichtig is geworden, 2013-2019, januari 2020 (aantal)

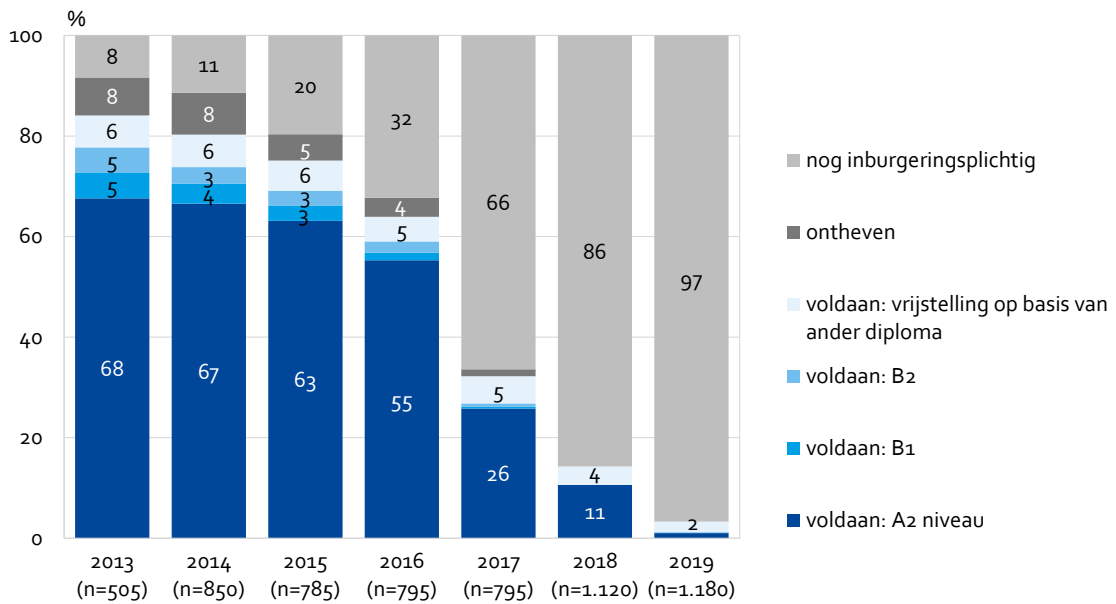
bron: DUO/bewerking OIS

2.2 Merendeel gezinsmigranten doet inburgeringsexamen op A2 niveau

Het inburgeringsresultaat verschilt op basis van het jaar dat men inburgeringsplichtig werd (zie figuur 3.2). Van de gezinsmigranten die tussen 2013 en 2016 inburgeringsplichtig werden heeft het merendeel inmiddels voldaan aan de inburgeringsplicht. Van de groepen die in latere jaren inburgeringsplichtig werden is 66% (2017) tot 97% (2019) nog inburgeringsplichtig.

¹¹ Immigratie in het algemeen (ongeacht de reden van immigratie) in Nederland stijgt sinds 2005 (bron: [CBS](#)).

Figuur 3.2 Inburgeringsresultaat van Amsterdamse gezinsmigranten, naar jaar dat men inburgeringsplichtig is geworden, januari 2020 (procenten)

bron: DUO/bewerking OIS

De meeste gezinsmigranten doen inburgeringsexamen op A2 niveau. Met dit taalniveau voldoet men aan de inburgeringsplicht (zie kader) en kan men gesprekken voeren over alledaagse zaken. Van de groep die in 2013-2016 inburgeringsplichtig is geworden en inmiddels voldaan heeft aan de inburgeringsplicht heeft een klein aandeel examen gedaan op niveau B1 of B2. Niveau B1 is nodig voor toegang tot een mbo 2, 3 of 4 opleiding; niveau B2 is een voorwaarde voor toelating op het hbo of de universiteit. Van de groep die na 2016 inburgeringsplichtig is geworden heeft nog bijna niemand voldaan op B1 of B2 niveau.

Vrijstelling op basis van een ander diploma komt relatief vaak voor onder gezinsmigranten die recent (2017 of later) inburgeringsplichtig zijn geworden en dus binnen twee tot drie jaar hebben voldaan aan de inburgeringsplicht. Dit maakt het aannemelijk dat een deel van deze personen al in bezit was van een vrijstelling-gevend diploma (of al bezig met de opleiding) op het moment dat zij inburgeringsplichtig werden. Het zou hier onder andere kunnen gaan om personen met een diploma van het Nederlandstalig onderwijs in Suriname of mensen die al langer in Nederland een opleiding volgden.

Wanneer is aan de inburgeringsplicht voldaan?

Er zijn verschillende manieren om aan de inburgeringsplicht te voldoen, namelijk het behalen van het inburgeringsexamen (niveau A2), het behalen van het staatsexamen NT2 (niveau B1/B2) of een vrijstelling op basis van een ander diploma. Zo is men bij het behalen van een Nederlandstalig mbo, hbo of universitair diploma automatisch vrijgesteld van het inburgeringsdiploma. Vanaf 2015 zijn de onderdelen Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) en Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA) verplicht onderdeel van de inburgering. Vanaf oktober 2017 moeten alle inburgeringsplichtigen ook het participatieverklaringstraject doorlopen.

Wie krijgt een ontheffing van de inburgeringsplicht?

Mensen die wegens ziekte of een handicap niet kunnen inburgeren, kunnen een ontheffing van de inburgeringsplicht krijgen. Mensen die minimaal 600 uur inburgeringscursus en vier examenpogingen hebben gedaan zonder het diploma te halen kunnen een ontheffing krijgen 'wegens aantoonbaar geleverde inspanningen'.

Bron: DUO

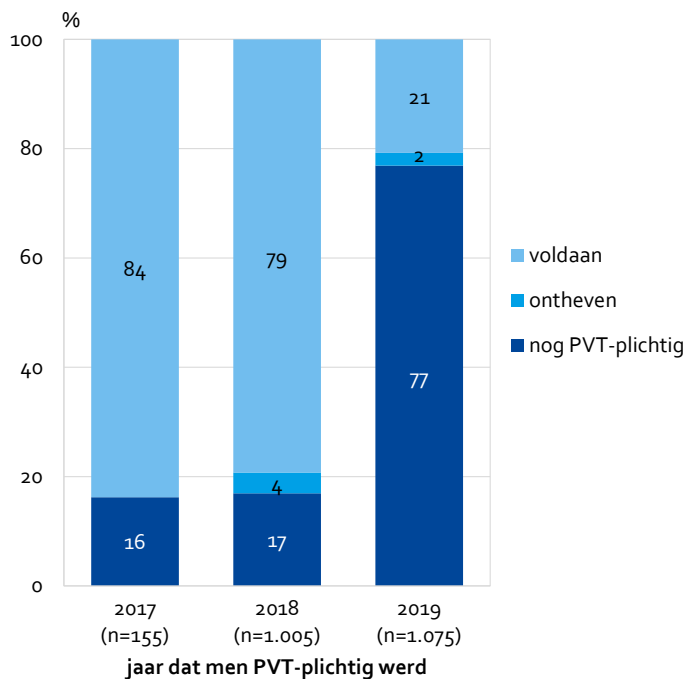
2.3 Ruim 1.100 Amsterdamse gezinsmigranten hebben de participatieverklaring ondertekend

Vanaf 1 oktober 2017 is het participatieverklaringstraject (PVT) onderdeel van de inburgering. Het PVT bestaat uit een cursus van twee dagdelen en wordt afgesloten met het ondertekenen van de participatieverklaring. De inburgeraar verklaart hiermee de belangrijkste waarden van de Nederlandse samenleving te kennen en te respecteren.¹²

Sinds de invoering van het PVT tot 1 januari 2020 zijn in totaal 2.230 Amsterdamse gezinsmigranten PVT-plichtig geworden (figuur 3.10). De PVT-plicht gaat in op het moment dat de inburgeringsplichtige wordt ingeschreven bij de gemeente (Basisregistratie Personen). Vanaf dat moment heeft de inburgeraar een jaar de tijd om het PVT af te ronden. Op peilmoment januari 2020 hebben in totaal 1.150 Amsterdamse gezinsmigranten aan de PVT-plicht voldaan (51%). Ruim 60 gezinsmigranten (3%) hebben een ontheffing gekregen op basis van een psychische, verstandelijke of lichamelijke beperking.

¹² Het PVT is onderdeel van de inburgering, maar de termijn is korter (één in plaats van drie jaar) en start niet altijd op hetzelfde moment als de inburgeringstermijn. (De PVT-termijn start op het moment dat men zich inschrijft in de BRP van de woongemeente; de inburgeringstermijn op het moment van de Kennisgeving Inburgeringsplicht door DUO). Om deze reden publiceert DUO apart over de voortgang van het PVT en de inburgering en worden deze gegevens ook hier apart besproken.

Fig 3.3 PVT resultaat van Amsterdamse gezinsmigranten naar jaar dat men PVT-plichtig werd, januari 2020 (procenten)

bron: DUO/bewerking OIS

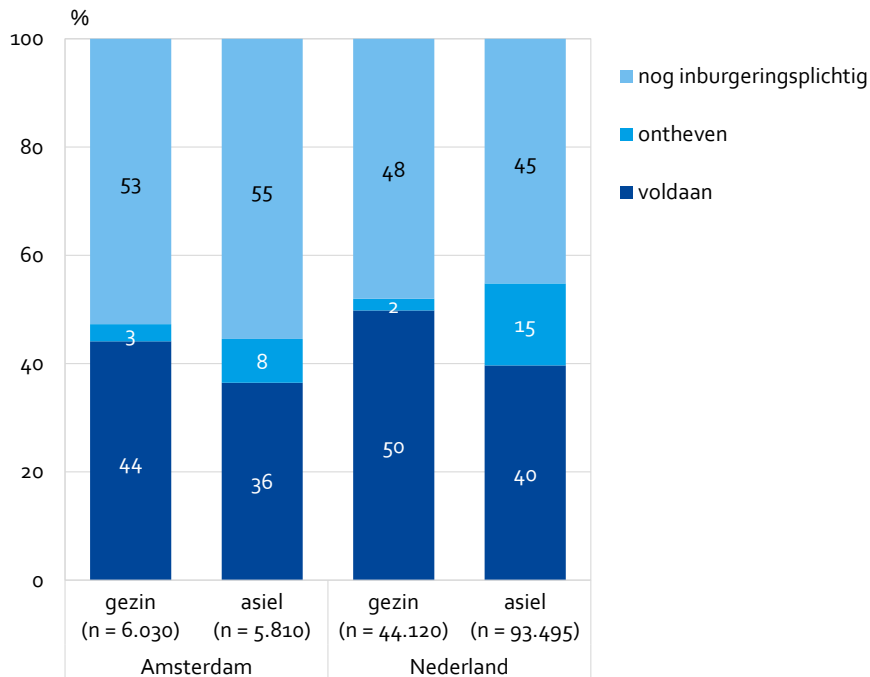
Amsterdam telt in januari 2020 bijna 200 gezinsmigranten die de PVT-termijn hebben overschreden, maar bijna alle overschrijdingen zijn beoordeeld als 'niet verwijtbaar.' Een enkele keer is de overschrijding wel verwijtbaar bevonden, in dat geval krijgt men een boete. Verwijtbaarheid wordt bepaald op basis van de reden voor overschrijding zoals deze door de gemeente wordt geregistreerd.

2.4 Groepen inburgeringsplichtige gezins- en asielmigranten in Amsterdam ongeveer even groot

In de periode 2013-2019 zijn in Amsterdam ook ruim 5.800 asielmigranten inburgeringsplichtig geworden. Van deze groep asielmigranten is in totaal 55% nog inburgeringsplichtig, dit aandeel is ongeveer even groot als het aandeel nog inburgeringsplichtige gezinsmigranten (53%, zie figuur 3.4). Wel krijgen asielmigranten iets vaker dan gezinsmigranten een ontheffing van de inburgeringsplicht (8% versus 3% in Amsterdam). De groep gezinsmigranten die nog bezig is met inburgeren is in Amsterdam dus ongeveer even groot als de groep nog inburgeringsplichtige asielmigranten.

De resultaten in Amsterdam komen in grote lijnen overeen met die in heel Nederland. Wel ligt het aandeel gezinsmigranten dat aan de inburgeringsplicht heeft voldaan in Amsterdam iets lager (44%) dan in Nederland (50%). De beschikbare data bevat geen informatie over mogelijke verklaringen voor dit verschil. Wat betreft de verschillen tussen gezins- en asielmigranten zien we in Nederland ongeveer hetzelfde patroon als in Amsterdam.

Fig 3.4 Inburgeringsresultaat van asiel- en gezinsmigranten die tussen 2013 en 2019 inburgeringsplichtig zijn geworden in Amsterdam* en in Nederland, januari 2020 (procenten)

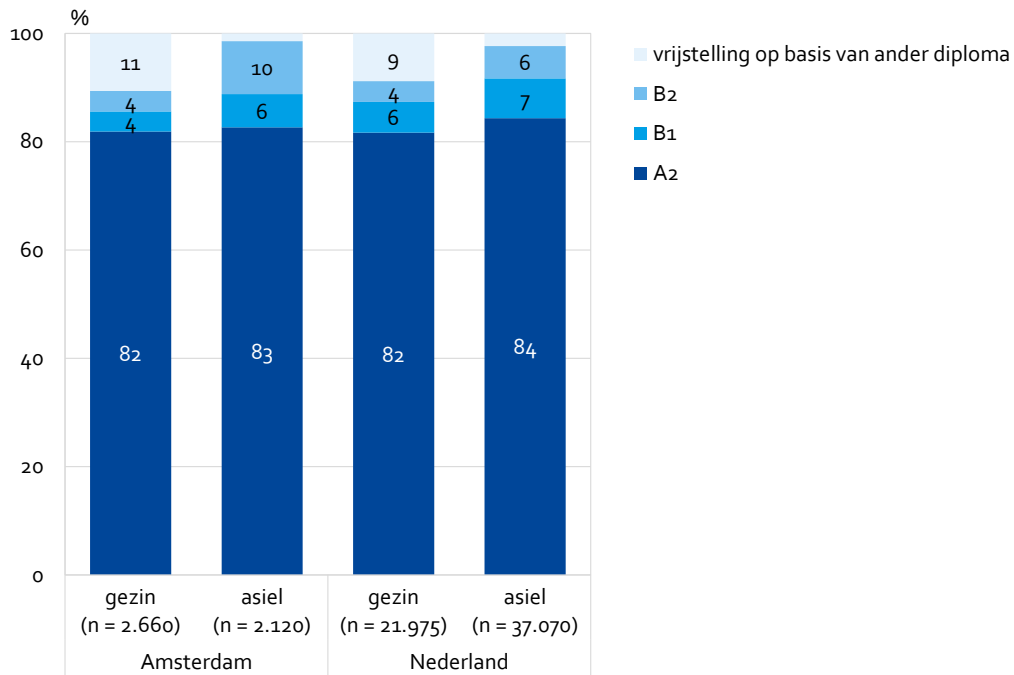
*gegevens zijn een schatting, beschikbare data houden geen rekening met verhuizingen van en naar Amsterdam nadat de inburgeringsplicht is ingegaan.

bron: DUO/bewerking OIS

Wat betreft het examenniveau zijn er geen grote verschillen tussen gezins- en asielmigranten. Van de personen die al aan de inburgeringsplicht hebben voldaan is dit voor de meerderheid op A2 niveau (zie figuur 3.5). Wel krijgen gezinsmigranten vaker dan asielmigranten een vrijstelling van de inburgeringsplicht op basis van een ander diploma: 11% tegenover 1%. De asielmigranten voldoen juist vaker aan de inburgeringsplicht op niveau B1 of B2 dan de gezinsmigranten (16% versus 8% van de geslaagde inburgeraars). Deze verschillen zien we ongeacht het jaar waarin men inburgeringsplichtig werd, maar op basis van de beschikbare gegevens is niet duidelijk wat hieraan ten grondslag ligt. In heel Nederland zien we dezelfde patronen als in Amsterdam.

Fig 3.5 Examenniveau van personen in Amsterdam* en Nederland die inburgeringsplichtig werden in 2013-2019 en aan de inburgeringsplicht hebben voldaan naar type migrant, januari 2020 (procenten)

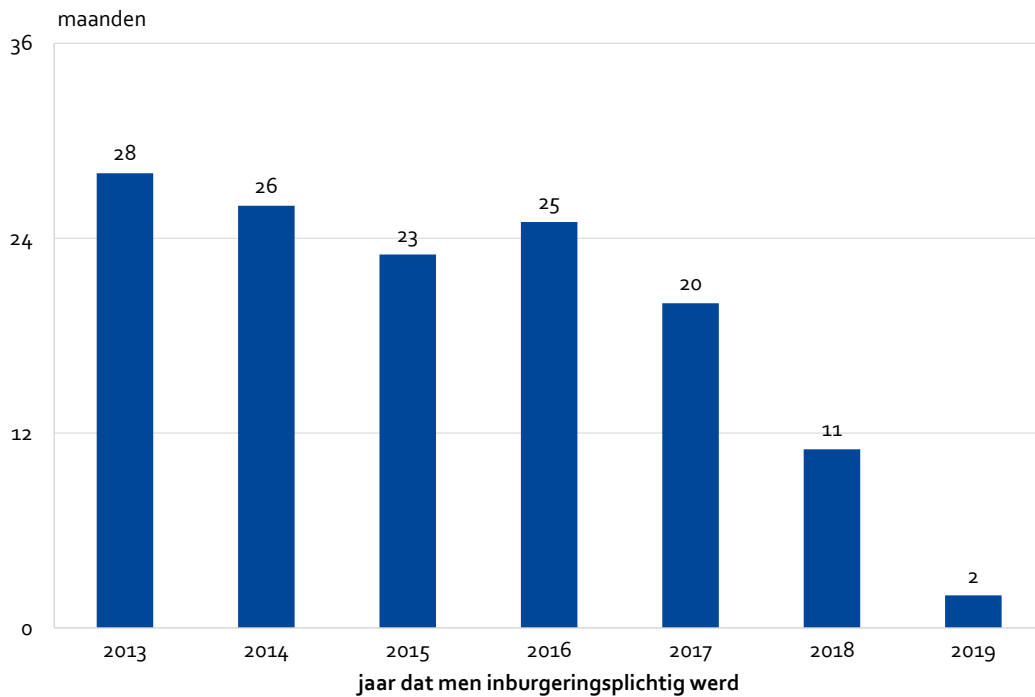
*gegevens zijn een schatting, beschikbare data houden geen rekening met verhuizingen van en naar Amsterdam nadat de inburgeringsplicht is ingegaan

bron: DUO/bewerking OIS

2.5 Inburgeringstraject gezinsmigranten duurt gemiddeld ruim 2 jaar

De gezinsmigranten die tussen 2013 en 2016 inburgeringsplichtig werden en hebben voldaan aan de inburgeringsplicht deden gemiddeld iets meer dan twee jaar over hun inburgering (figuur 3.6, personen die een ontheffing hebben gekregen of een verlenging wegens alfabetisering of bijzondere omstandigheden zoals ziekte zijn hierbij niet meegerekend). Logischerwijs deden mensen die in 2017 of later inburgeringsplichtig werden en al voldaan hebben hier gemiddeld korter over.

Fig 3.6 Gemiddelde tijd tussen kennisgeving en voldoen aan de inburgeringsplicht voor Amsterdamse gezinsmigranten die inburgeringsplichtig werden in 2013-2019 en aan de inburgeringsplicht hebben voldaan*, naar jaar dat men inburgeringsplichtig werd, januari 2020 (maanden)

*inclusief examen(onderdelen) op NT2 niveau of vrijstellende diploma's, exclusief personen die een ontheffing hebben gekregen, of een verlenging wegens alfabetisering of bijzondere omstandigheden zoals ziekte

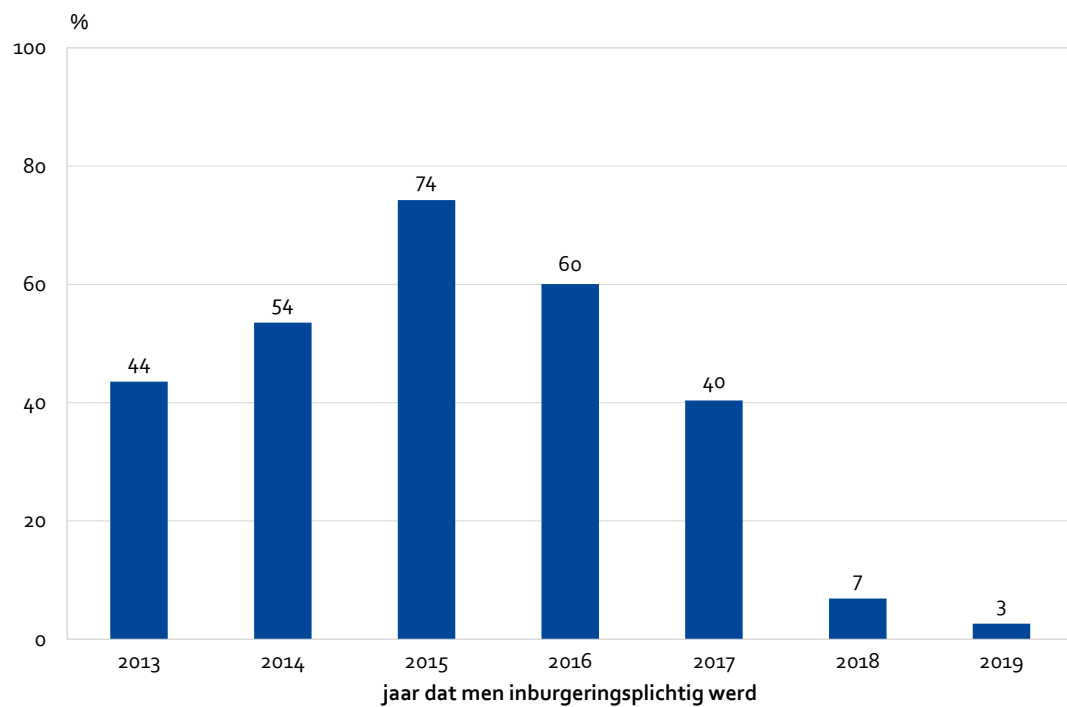
bron: DUO/bewerking OIS

2.6 Meerderheid gezinsmigranten cohort 2014-2016 kreeg verlenging inburgeringstermijn

Inburgeringsplichtigen kunnen om verschillende redenen extra tijd krijgen om in te burgeren. Zo krijgen personen die eerst moeten alfabetiseren maximaal twee jaar extra de tijd. Ook bijzondere omstandigheden zoals ziekte of zwangerschap kunnen recht op een verlenging geven. De duur van de verlenging is afhankelijk van de duur van de bijzondere omstandigheden.

Verlengingen komen vrij veel voor. Van de Amsterdamse gezinsmigranten die tussen 2013 en 2016 inburgeringsplichtig werden kreeg ruim 40% (cohort 2013) tot bijna driekwart (cohort 2015) een verlenging (zie figuur 3.7). De groep Amsterdamse gezinsmigranten verschilt hierin weinig van gezinsmigranten in heel Nederland Een verlenging wordt pas toegekend als men tenminste 2,5 jaar inburgeringsplichtig is. Dit is waarschijnlijk de reden dat het aandeel inburgeringsplichtigen met een verlenging nog laag is voor personen die in of na 2017 inburgeringsplichtig zijn geworden.

Fig 3.7 Aandeel Amsterdamse inburgeringsplichtigen dat een of meerdere verlengingen van de driejarige inburgeringstermijn heeft gekregen, naar jaar dat men inburgeringsplichtig werd, januari 2020

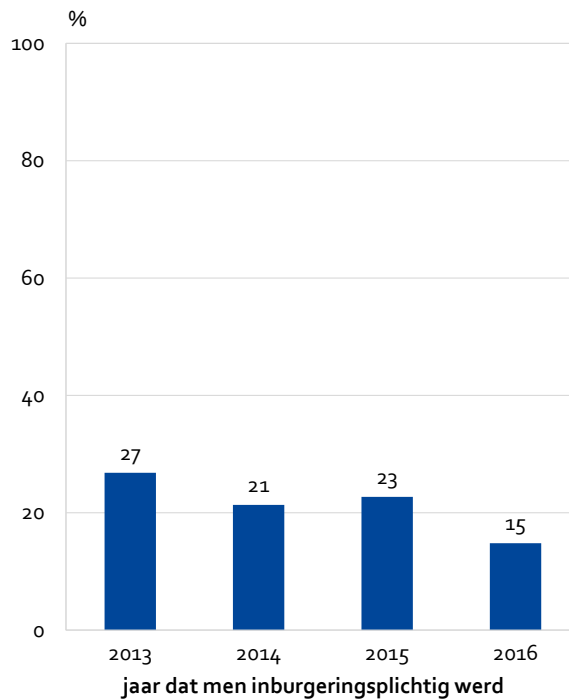

bron: DUO/bewerking OIS

2.7 Ruim een vijfde van de gezinsmigranten kreeg DUO-boete

Personen die niet binnen de vastgestelde termijn voldoen aan de inburgeringsplicht kunnen van DUO een boete opgelegd krijgen. Van de 2.935 gezinsmigranten die tussen 2013 en 2016 inburgeringsplichtig zijn geworden heeft 21% een boete gekregen (stand 1 januari 2020, zie figuur 3.8).

Fig 3.8 Aandeel Amsterdamse gezinsmigranten dat een definitieve* boete opgelegd heeft gekregen voor het verwijtbaar overschrijden van de eerste termijn, naar jaar dat men inburgeringsplichtig werd, januari 2020 (procenten)

*de inburgeringsplichtige kan nog in bezwaar of beroep gaan tegen de boete

bron: DUO/bewerking OIS

Na het verstrijken van de eerste termijn van drie jaar krijgt de inburgeringsplichtige, na de eventuele boete, een extra termijn van nog eens twee jaar. Als ook na het verstrijken van de extra termijn nog niet aan de inburgeringsplicht voldaan is kan DUO opnieuw een boete opleggen. In totaal heeft DUO aan ruim 50 Amsterdamse gezinsmigranten een boete opgelegd voor het overtreden van de extra termijn.

De hoogte van de boete is afhankelijk van het aantal cursussen dat iemand heeft gevolgd en hoeveel examenprovingen er zijn gedaan. De maximale boete is €1.250. Als de inburgeringsplichtige minstens 300 uur cursus heeft gevolgd en voor alle niet-behaalde examenonderdelen tenminste twee keer een examen heeft gedaan wordt het overschrijden van de inburgeringstermijn beschouwd als niet verwijtbaar en wordt er geen boete opgelegd. Gezinsmigranten krijgen relatief vaak de maximale boete: 44% van alle aan gezinsmigranten opgelegde boetes zijn boetes van €1.250 (zie tabel 3.9).

Tabel 3.9 Boetes* (totaal eerste en tweede termijn) aan gezinsmigranten die tussen 2013 en 2019 inburgeringsplichtig zijn geworden in Amsterdam, januari 2020 (aantallen en procenten)

	€50-249	€250-499	€500-749	€750-999	€1.000-1.249	€ 1.250	totaal
aantal	50	155	60	65	45	295	665
percentage	8%	23%	9%	10%	7%	44%	100%

*personen met meerdere boetes worden meermaals geteld

bron: DUO/bewerking OIS:

Op 1 januari 2020 telt Amsterdam ca. 330 gezinsmigranten van wie de (verlengde) inburgeringstermijn binnenkort verloopt (en die nog niet aan de inburgeringsplicht hebben voldaan). Daarnaast zijn er 540 Amsterdamse gezinsmigranten van wie de inburgeringstermijn over 6 tot 12 maanden verloopt. Mogelijk krijgen deze inburgeringsplichtigen nog wel een verlenging, deze worden pas vanaf zes maanden voor het eind van de inburgeringstermijn toegekend.

2.8 Ruim een kwart van de gezinsmigranten sluit DUO-lening af

Inburgeringsplichtigen met een laag inkomen kunnen bij DUO een lening afsluiten van maximaal €10.000 voor de inburgeringscursus en –examens. Van de Amsterdamse gezinsmigranten die tussen 2013 en 2019 inburgeringsplichtig werden heeft 27% een lening afgesloten bij DUO. Van de Amsterdamse asielmigranten heeft 94% een lening afgesloten. Gezinsmigranten moeten de lening altijd terugbetalen; voor asielmigranten die binnen de termijn inburgeren wordt de lening omgezet in een gift.

Deel II

In overleg met WPI heeft OIS een enquête opgesteld voor gezinsmigranten met vragen over hun ervaringen rondom de verhuizing naar Nederland, het leven in Amsterdam en de inburgering. In de periode april-mei 2020 zijn alle Amsterdamse gezinsmigranten die na 1 oktober 2017 inburgeringsplichtig zijn geworden schriftelijk uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek (bron: PVT-registratie WPI). Ruim 500 van de 2.348 uitgenodigde gezinsmigranten hebben de vragenlijst ingevuld. Een volledig overzicht van de werkwijze en de respons is opgenomen in bijlage 2. De vragenlijst is opgenomen in bijlage 5.

Wat betreft achtergrondkenmerken vormt de groep respondenten een goede afspiegeling van de populatie gezinsmigranten in Amsterdam. De gegevens uit de enquête zijn waar relevant uitgesplitst naar achtergrondkenmerken. Bij interpretatie van deze resultaten is het belangrijk om rekening te houden met de samenhang tussen deze achtergrondkenmerken. Wanneer we kijken naar de nationaliteit van de van de respondenten zien we de volgende patronen.

- Westerse migranten zijn vaker hoogopgeleid, evenals de partner, die vaak goed Nederlands spreekt. In de meeste gevallen zijn er (nog) geen kinderen in het huishouden. Vaker dan bij niet-westerse migranten komt het voor dat men oorspronkelijk voor werk of studie naar Nederland kwam, hier de partner leerde kennen en vervolgens een partnervisum heeft aangevraagd. In deze gevallen kan het voorkomen dat de respondent langer dan 3 jaar in Nederland woont, maar korter dan 3 jaar inburgeringsplichtig is.
- Marokkaanse gezinsmigranten zijn relatief vaak laag opgeleid en dit geldt ook voor de partner die over het algemeen ook een Marokkaanse migratieachtergrond heeft.
- Aziatische gezinsmigranten zijn vaak nog maar kort in Nederland als ze inburgeringsplichtig worden. De meerderheid is hoog opgeleid.
- Migranten uit Zuid- en Midden-Amerika hebben vaak een partner die goed Nederlands spreekt, ook wanneer de gezinsmigranten niet afkomstig zijn uit Suriname.¹³
- Migranten uit de overige niet-westerse landen (veelal Afrika en Midden-Oosten) hebben het minst vaak een partner die goed Nederlands spreekt. Vaker dan bij de andere groepen zijn er kinderen in het huishouden.

Bijlage 3 bevat een uitgebreid overzicht van de samenstelling van de respondentengroep.

Verdiepende interviews

In aanvulling op de enquête is met zeven respondenten een verdiepend gesprek gevoerd. De informatie uit deze gesprekken is in het rapport weergegeven in roodomrande kaders. De werkwijze bij de interviews is beschreven in bijlage 2. Bijlage 6 bevat de gebruikte topiclijst.

---

¹³ Inwoners van Aruba, Curaçao, Sint-Maarten en Caribisch Nederland hebben geen verblijfsvergunning nodig voor Europees Nederland en zijn niet inburgeringsplichtig (bron: [Rijksoverheid](#)).

3 Naar Nederland

3.1 Meeste gezinsmigranten vestigen zich vanuit het buitenland in Amsterdam

Voor dit onderzoek zijn alleen gezinsmigranten benaderd die na 1-10-2017 inburgeringsplichtig zijn geworden. Onderstaande tabel laat zien dat de meesten van hen (83%) ook pas na deze datum naar Nederland zijn gekomen. Een deel (12%) woont al langer in Nederland. Het overgrote deel van de respondenten (85%) vestigde zich rechtstreeks vanuit het buitenland in Amsterdam en woont net zo lang in Nederland als in Amsterdam.

Tabel 3.1 Hoe lang woont u ongeveer in Nederland? En in Amsterdam? n=504

	Nederland (%)	Amsterdam (%)
1 maand of korter	-	-
2-6 maanden	11	11
0,5 - 1 jaar	19	20
1 - 1,5 jaar	16	18
1,5 - 2 jaar	18	19
2 – 2,5 jaar	13	13
2,5 – 3 jaar	7	7
langer dan 3 jaar	12	10
weet niet / geen antwoord	5	2
totaal	100	100

Ruim negen van de tien gezinsmigranten (91%) kwamen naar Nederland om bij hun partner of familie te wonen. Bij een deel van hen speelde (ook) de wens mee om hier te werken (9%) of studeren (5%). Een kleine groep (7%) kwam niet voor de partner naar Nederland, maar bijvoorbeeld voor werk of studie. Dit zijn relatief vaak hoogopgeleiden en/of personen uit westerse landen en migranten die al langer dan drie jaar in Nederland wonen

Tabel 3.2 Waarom bent u in Nederland komen wonen? Meerdere antwoorden mogelijk, n=504 (%)

	%
om bij mijn partner, gezin en/of familie te wonen	91
om in Nederland te werken	13
om in Nederland te studeren of stage te lopen	8
ik ben gevluht	1
anders	3
weet niet / geen antwoord	1
totaal	100

Intensieve voorbereiding op komst naar Nederland

Alle zeven geïnterviewde gezinsmigranten kwamen naar Nederland (of bleven hier) om te trouwen of samen te wonen met hun partner. Een van hen was al in Nederland met een ander visum, kreeg een Nederlandse partner en werd daardoor gezinsmigrant. Voor een enkeling die naar Nederland kwam, speelde het een rol dat zij een betere toekomst voor zichzelf en hun partner zagen in Nederland dan in het land waar zij zelf vandaan kwamen.

De meeste geïnterviewden moesten het A1-examen doen voordat zij naar Nederland kwamen. Sommigen namen daarvoor les in het herkomstland, anderen bereidden zich met zelfstudie voor op dat examen. Op een enkeling na vonden de meesten het moeilijk om deze eerste Nederlandse basis te leren en niet iedereen haalde het examen in één keer. Dat terwijl sommigen ver moesten reizen naar de Nederlandse ambassade om het examen te doen. De procedure vraagt dus al in het land van herkomst om een grote investering van tijd en soms ook geld. Uit de interviews blijkt dat de gezinsmigranten in de voorbereidingsperiode veel over hebben voor hun komst naar Nederland, omdat men er naar uitkijkt om bij hun partner te kunnen wonen en hun leven hier te beginnen.

Hiervoor heb ik geoefend met een docent die 30 jaar in Nederland had gewoond (...). Het was heel moeilijk. Ik kan geen Engels of Frans (...), maar gelukkig ben ik meteen de eerste keer geslaagd.

Het was moeilijk, dus ik heb het examen drie keer moeten doen. Ik heb les genomen en moest iedere keer voor het examen afreizen naar de hoofdstad.

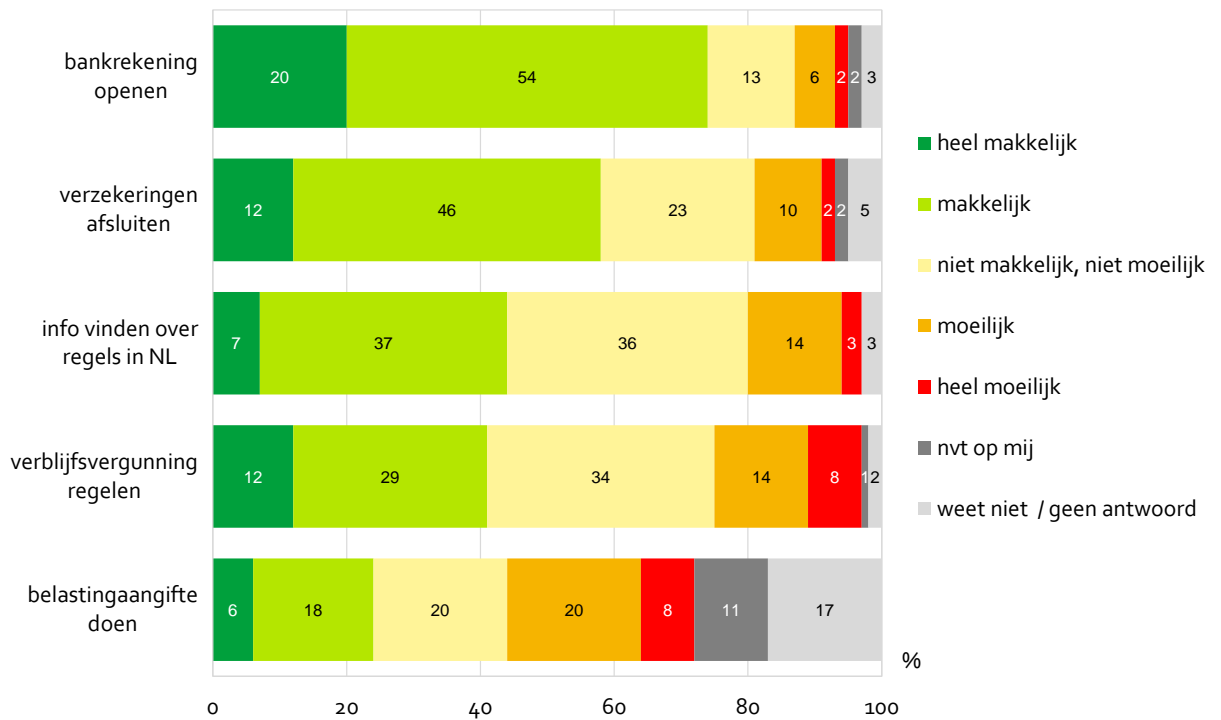

3.2 Administratieve zaken regelen meestal niet moeilijk tot heel makkelijk

Verreweg de meeste gezinsmigranten vinden het niet moeilijk tot heel makkelijk om in Nederland administratieve zaken te regelen, zoals het openen van een bankrekening, of informatie te vinden over de regels in Nederland. Over de belastingaangifte zijn de meningen echter verdeeld: 24% vindt dit heel makkelijk en 28% (heel) moeilijk.

Het aandeel gezinsmigranten dat de administratieve zaken (heel) moeilijk vindt loopt uiteen van 8% voor het openen van een bankrekening tot 28% voor de belastingaangifte.

Figuur 3.3 Hoe makkelijk of moeilijk zijn de volgende dingen voor u in Nederland? n=504 (procenten)

Verschillen tussen groepen:

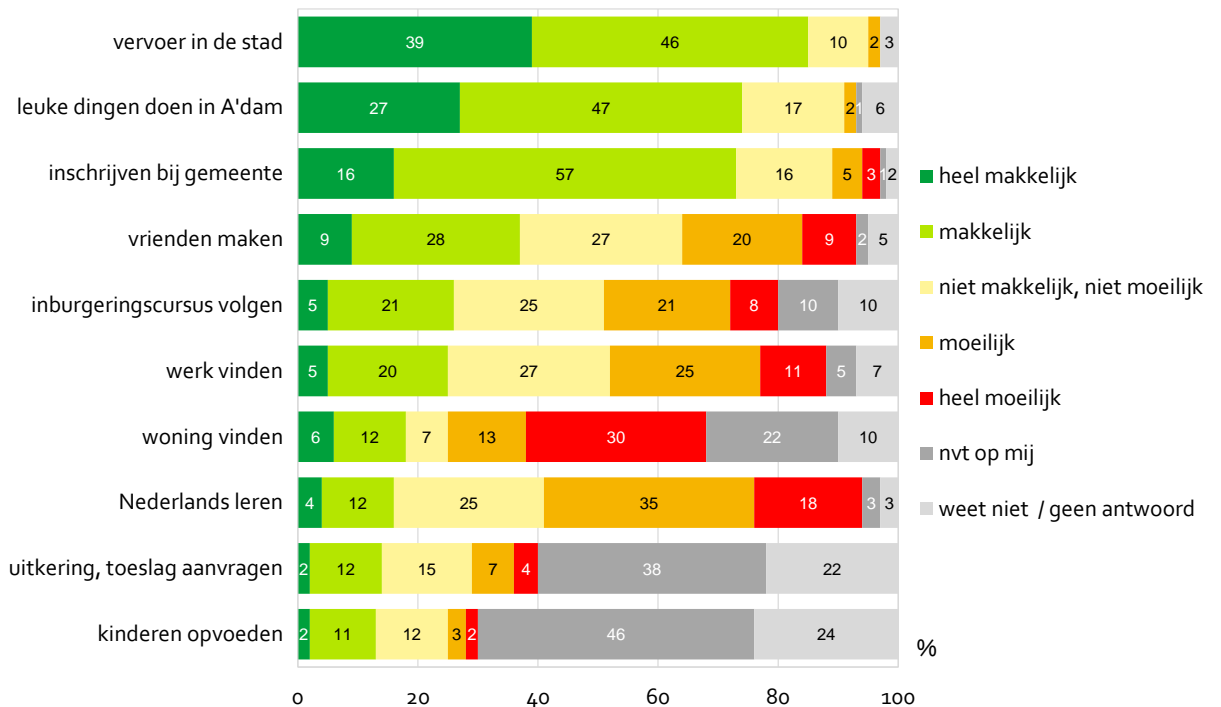
- Gezinsmigranten met een partner die goed Nederlands spreekt, vinden het vaker makkelijk om informatie te vinden over de regels in Nederland.
- De belastingaangifte wordt minder vaak moeilijk gevonden naarmate men langer in Nederland woont.

4 Het leven in Amsterdam

4.1 Nederlands leren en een woning vinden het vaakst moeilijk

De volgende figuur laat zien hoe makkelijk of moeilijk bepaalde aspecten van het leven in Amsterdam zijn voor gezinsmigranten. Vervoer en leuke dingen doen zijn het vaakst (heel) makkelijk en Nederlands leren en een woning vinden het vaakst (heel) moeilijk.

Figuur 4.1 Hoe makkelijk of moeilijk zijn de volgende dingen voor u in Amsterdam? n=504, procenten

Verreweg de meeste gezinsmigranten vinden het in Amsterdam (heel) makkelijk om zich te verplaatsen (85%), leuke dingen te doen (74%) of zich in te schrijven bij de gemeente (73%). Migranten die het niet moeilijk, maar ook niet makkelijk vinden om leuke dingen te doen in de stad hebben relatief vaak een partner die niet (alleen) de Nederlandse nationaliteit heeft, geen Nederlands spreekt en/of laagopgeleid is. Bijna vier van de tien gezinsmigranten (37%) vinden het (heel) makkelijk om vrienden te maken in Nederland. Groepen die het vaker moeilijk vinden om vrienden te maken in Amsterdam zijn hoogopgeleiden, personen onder de 30 jaar en/of gezinsmigranten met een Aziatische nationaliteit.

Over het volgen van de inburgeringscursus zijn de meningen verdeeld: 26% vindt dit (heel) makkelijk en 29% (heel) moeilijk. Westerse gezinsmigranten vinden het relatief vaak makkelijk en de groep die het moeilijk vindt komt relatief vaak uit Marokko of Azië en/of heeft een laagopgeleide partner.

Over het leren van de Nederlandse taal is men meer eensgezind: 53% vindt dit het (heel) moeilijk. In Hoofdstuk 7 wordt verder ingegaan op inburgeren en het leren van de taal.

Een woning vinden in Amsterdam wordt het vaakst heel moeilijk gevonden (30%). Marokkaanse gezinsmigranten vinden dit het vaakst moeilijk. Voor westerse migranten of migranten met een partner met de Nederlandse nationaliteit is het relatief vaak (heel) makkelijk om een woning te vinden. In dit laatste geval is de vraag ook vaker niet van toepassing, waarschijnlijk omdat de partner al een woning had in de stad.

Werk vinden is volgens 36% (heel) moeilijk. Dit percentage ligt hoger onder migranten die korter dan een jaar in Amsterdam wonen, afkomstig zijn uit Marokko en/of hoogopgeleid zijn of een hoogopgeleide partner hebben. Westerse gezinsmigranten vinden het vaker dan gemiddeld (heel) makkelijk om werk te vinden. In hoofdstuk 6 wordt dieper ingegaan op het thema werk.

Een uitkering of toeslag aanvragen, vindt ruim een op de tien moeilijk. Dit percentage is hoger onder laagopgeleiden en gezinsmigranten met een partner die (ook) een andere nationaliteit dan Nederlands heeft. Dit komt ook doordat de overige gezinsmigranten vaker aangeven dat het aanvragen van een uitkering op hen niet van toepassing is. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het inkomen van de partner. Tussen gezinsmigranten die wel of niet werken is geen verschil.

Bijna drie op de tien gezinsmigranten weten nog andere dingen te noemen die ze moeilijk vinden in Amsterdam. In veel gevallen gaat het om toelichtingen op thema's die ook in de vorige vraag zijn opgenomen. Nieuwe onderwerpen die vaker worden genoemd zijn:

- De kosten van het inburgeren.
- Een huisarts vinden en begrijpen waar je voor welke medische zorg terecht kunt.
- Dat alle officiële informatie in het Nederlands is.
- Informatie vinden over de rechten van werknemers.
- Een rijbewijs halen.
- Contact maken met Nederlanders.
- Wennen aan het weer.

Alle antwoorden zijn opgenomen in een aparte bijlage.

4.2 Meest gebruikte informatiebronnen: partner, bekenden en social media

De meeste gezinsmigranten komen aan informatie over het leven in Amsterdam via hun partner (82%) of andere familie en bekenden (53%). Deze percentages zijn hoger als de partner Nederlands spreekt en minimaal een middelbare opleiding heeft. De helft van de gezinsmigranten haalt informatie van social media. Dit zijn vaker mensen onder de 40 jaar en hoogopgeleiden.

Ruim een derde (34%) wordt op de inburgeringscursus geïnformeerd over het leven in de stad. Het gaat hierbij vaker om niet-westerse en/of laagopgeleide migranten.

Bijna drie van de tien gezinsmigranten (29%) halen informatie van de site van de gemeente (amsterdam.nl) en 9% bezoekt (ook) andere sites voor informatie over Amsterdam. Sites die in dit verband vaker worden genoemd zijn AT5, iamexpat, iamsterdam, Google en YouTube.

Informatiebronnen uit de categorie anders (8%) die vaker worden genoemd, zijn werk en collega's, boeken, de bibliotheek, kranten, de sportschool, de universiteit en televisie.

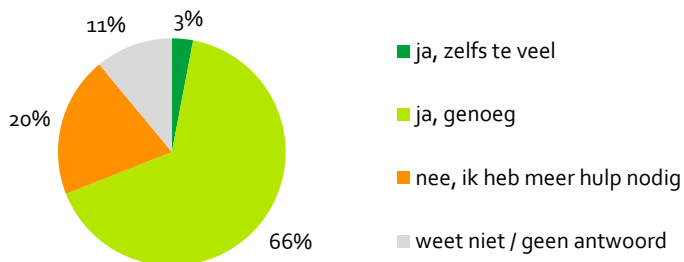
Tabel 4.2 Hoe komt u aan informatie over het leven in Amsterdam? Meerdere antwoorden mogelijk, n=504

	%	Relatief vaak genoemd door
mijn partner	82	30-39 jaar Hoogopgeleid Partner spreekt NL, min. middelbaar opgeleid, NL nationaliteit
andere familie, vrienden of kennissen	53	Hoogopgeleid Partner spreekt NL, minstens middelbaar opgeleid
social media (Facebook, Instagram) of internetfora	50	40-minners (partner) hoogopgeleid
via de inburgeringscursus	34	Marokkaanse, Aziatische en overig niet-westerse nationaliteit Laagopgeleid Partner slecht NL en/of maximaal middelbaar opgeleid
www.amsterdam.nl	29	
buren	13	Partner laagopgeleid
andere websites	9	
folders	9	Marokkaanse nationaliteit Partner maximaal middelbaar opgeleid
organisatie voor migranten	7	2-3 jaar in NL
buurthuis / huis van de wijk	5	Marokkaanse en overige niet-westerse nationaliteit
anders	8	
weet ik niet / geen antwoord	3	

4.3 Een op de vijf gezinsmigranten heeft meer hulp nodig

Zeven van de tien gezinsmigranten (69%) vinden dat ze genoeg tot zelfs teveel hulp krijgen met het beginnen van een nieuw leven in Amsterdam. Uit de toelichtingen blijkt dat in vrijwel alle gevallen de partner deze hulp biedt en dat de hulp als positief wordt ervaren. Vaak heeft de partner ook een netwerk van familie en vrienden waar de gezinsmigrant bij aan kan sluiten. Een andere veelgebruikte hulpbron is het internet, ook voor vertalingen. Als dit niet voldoende is, kan deze groep vaak bij iemand terecht om het te vragen. Zeker omdat men zich in Amsterdam goed kan redden met Engels.

Figuur 4.3 Krijgt u genoeg hulp met het beginnen van een nieuw leven in Amsterdam? n =504 (%)

Een op de vijf gezinsmigranten (20%) geeft aan meer hulp nodig te hebben. Middelbaar en hoogopgeleiden geven vaker aan hulp te kunnen gebruiken dan laagopgeleiden. De thema's waarbij men meer hulp zou willen, zijn:

- ondersteuning bij het leren van de taal
- betaalbare taal- en inburgeringscursussen
- het vinden van een woning
- het vinden van werk
- algemeen: alleen hulp van de partner is niet altijd voldoende
- ondersteuning bij het regelen van officiële zaken en contact met de gemeente. Niet iedereen weet waar te beginnen
- ondersteuning bij het integreren.

Alle toelichtingen op de hulpvraag zijn opgenomen in de open antwoordenbijlage.

Desgevraagd heeft ruim driekwart van alle respondenten (77%) een of meer dingen waar zij meer hulp bij zouden willen. Hulp bij Nederlands leren wordt het vaakst genoemd (53%), gevolgd door hulp bij het vinden van werk (32%) en het inburgeren (31%).

Opvallend is dat middelbaar en hoog opgeleiden vaker aangeven meer hulp te willen dan laagopgeleiden. Zij denken daarbij vaker aan Nederlands leren, werk vinden, belastingaangifte doen en vrienden maken. Onderwerpen waar laagopgeleiden vaker dan anderen extra hulp bij kunnen gebruiken zijn het inschrijven bij de gemeente, een bankrekening openen en het vervoer in de stad. Bijlage 4 bevat een aanvullende tabel met daarin aangegeven welke groepen relatief vaak behoefte hebben aan extra hulp.

Tabel 4.4 Zijn er dingen waar u meer hulp bij zou willen? Meerdere antwoorden mogelijk, n=504 (procenten)

	%
Nederlands leren	53
werk vinden	32
inburgering	31
woning vinden	26
belastingaangifte doen	20
informatie vinden over de regels in NL	15
vrienden maken	14
uitkering of toeslagen aanvragen	10
leuke dingen doen in Amsterdam	8
verblijfsvergunning regelen	7
verzekeringen afsluiten	6
kind(eren) opvoeden	5
inschrijven bij de gemeente	4
bankrekening openen	4
vervoer in de stad (fiets, auto, OV)	3
anders	7
nee, ik heb niet meer hulp nodig	13
weet ik niet / geen antwoord.	10

Leven in Amsterdam: hulp van partner in het begin onmisbaar, taal blijft struikelblok

Verschillende van de zeven geïnterviewde gezinsmigranten geven aan dat ze tijdens hun eerste periode in Amsterdam nieuwsgierig waren naar hun nieuwe woonplaats. Eenmaal in Amsterdam zijn de meeste deelnemers positief, maar vinden ze het lastig om hun leven hier op te bouwen. De partners regelen en vertalen veel, bijvoorbeeld bij huisartsbezoek of post van instanties. Gezinsmigranten kunnen hierdoor erg afhankelijk zijn van hun partner. Verschillende geïnterviewden bleven in het begin veel thuis; iemand ging bijvoorbeeld niet zonder haar man boodschappen doen. Veel deelnemers geven aan dat ze het zonder de partner niet gered hadden in Nederland. De taal maakt het ook lastig om zelf een sociaal netwerk op te bouwen of gepast werk te vinden. Twee gezinsmigranten noemen dat hun sociale netwerk vooral uit de vrienden van hun partner bestaat. Als hun Nederlands beter was, zouden ze makkelijker vrienden kunnen maken, werk kunnen vinden dat bij hen past en (nog) zelfstandiger worden. Na enkele jaren zijn veel geïnterviewde gezinsmigranten al wat meer gewend en zelfredzamer. Wel blijft de taal het belangrijkste struikelpunt dat deelnemers ervan weerhoudt om zich echt thuis te voelen.

De taal kan nog steeds een barrière zijn. Als je de taal spreekt, open je meer naar mensen. Je kan beter met elkaar communiceren.

Dat ik de taal niet kon spreken is moeilijk, maar mijn man helpt mij altijd, en hij spreekt Nederlands.

Mijn partner verdient een prijs voor het helpen met de taal en inburgering.

5 Contact met de gemeente Amsterdam

5.1 Helft gezinsmigranten vindt dingen regelen met de gemeente (heel) makkelijk

De meeste gezinsmigranten (63%) hebben wel eens contact met de gemeente (gehad).

Het vaakst heeft men contact met de gemeente voor een identiteitsbewijs (42%). Daarna volgt met 23% de categorie 'anders'. Deze antwoorden hebben bijna allemaal te maken met het bevolkingsregister: inschrijven, BSN, trouwen, geregistreerd partnerschap afsluiten, geboortes, verblijfsvergunning, uittreksels en VOG. Contact over de Stadspas volgt op afstand met 9%.

Tabel 5.1 Waarvoor heeft u wel eens contact (gehad) met de gemeente Amsterdam?

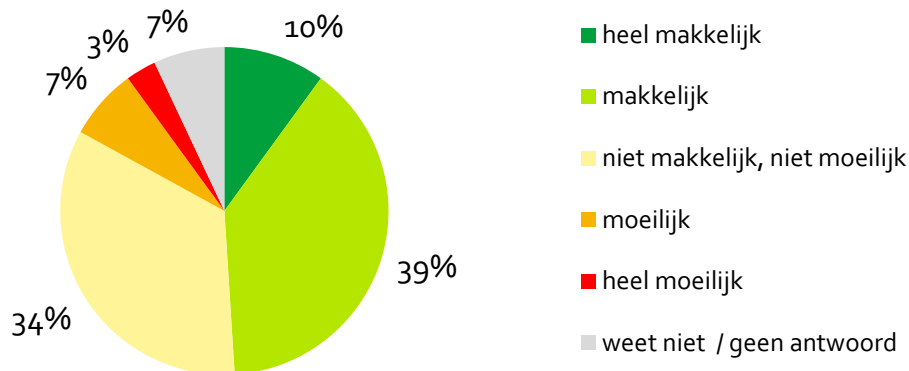
Meerdere antwoorden mogelijk, n=504 (%)

	%
paspoort, ID kaart of rijbewijs	42
Stadspas	9
hulp bij laag inkomen	6
activiteiten in de wijk	2
hulp bij schulden	1
anders	23
geen, ik heb (bijna) nooit contact met de gemeente Amsterdam	26
weet ik niet / geen antwoord	11

Bijna de helft van de respondenten (49%) vindt het (heel) makkelijk om dingen te regelen met de gemeente. Ruim een derde is neutraal (34%) en 10% vindt het (heel) moeilijk. In deze laatste groep zitten relatief veel respondenten die 1 tot 2 jaar in Nederland wonen.

Figuur 5.2 Hoe moeilijk of makkelijk vindt u het om dingen te regelen met de gemeente Amsterdam?

n=349, procenten

5.2 Suggesties voor betere dienstverlening

Van de respondenten die wel eens contact hebben met de gemeente heeft 29% een suggestie gedaan voor hoe de gemeente dingen makkelijker zou kunnen maken voor mensen zoals zichzelf. Onder hen is 7% die geen suggesties heeft, omdat ze vinden dat de dienstverlening van de gemeente al goed is. In de tabel staat een samenvatting van de thema's die de overige respondenten noemen. Alle suggesties zijn opgenomen in een losse bijlage.

Tabel 5.3 Hoe zou de gemeente dingen makkelijker kunnen maken voor mensen zoals u?

thema	voorbeelden
Informatie in meerdere talen	Site, brieven, medewerkers
Contactpersoon	Eén plek /persoon voor alle informatie
Meer / betere informatie	Zoveel mogelijk duidelijke informatie op de website, bv: -Wat moet je meenemen bij afspraken? -Waar kan je de benodigde documenten verkrijgen? -Wanneer maak je wel en wanneer niet een afspraak?
Beter geïnformeerde medewerkers	Verschillende medewerkers geven verschillende informatie
Proces	-Betere afstemming informatie tussen DUO en gemeente -Mogelijk maken dat BSN geregeld wordt bij aanvraag verblijfsvergunning -Betere digitale interactie: makkelijk inloggen, chatbox etc. -Wachtduur in het proces verkorten, alles duurt lang -Meer mogelijkheden voor afspraken bij stadsloket -Minder documenten opvragen als gegevens al bekend zijn -Herinneringsmail sturen bij afspraken -Informatie over taallessen in een vroeg stadium sturen
Kosten inburgeren	-Meer controle over de prijzen -Goedkopere / gratis lessen
Hulp bij beginperiode	-Eén startbijeenkomst waarin alles duidelijk wordt gemaakt -Eén begeleider voor de eerste 3 maanden -Waar moet je op letten, hoe regel je het? -Welkomstpakket of folder met informatie over wat de gemeente kan doen
Maatwerk	-Kijk naar de persoonlijke situatie -Voor werkende mensen mogelijkheden om in het weekend in te burgeren -Ook aandacht voor expats, alles lijkt gericht op lage inkomens/vluchtelingen
Woning	-Informatie over hoe je snel aan een woning kunt komen -Hulp bij de woonsituatie
Buitenlandse documenten	-Hulp bij omzetten rijbewijs / diploma's -Er worden documenten gevraagd die niet beschikbaar zijn in land van herkomst
Ontmoeting	Plekken om vrienden te maken, mensen te ontmoeten

Gemeente zou gezinsmigranten meer op weg kunnen helpen

De eerste periode in Amsterdam moeten gezinsmigranten van alles regelen. Meerdere geïnterviewden geven aan dat zij graag een soort checklist hadden gehad met daarop alles waar men aan moet denken. Ook heeft men behoefte aan een vorm van een oriëntatie of introductie door de gemeente, die de gezinsmigranten helpt om wegwijs te worden in de stad. Een vast contactpersoon zou daarbij welkom zijn.

Een deel van de zeven geïnterviewde gezinsmigranten heeft behoefte aan meer ondersteuning aan het begin van hun inburgeringstraject. Men vindt het moeilijk te bepalen hoe men zich het beste kan voorbereiden op de examens. Zij zien een rol voor de gemeente om mensen te helpen hierin keuzes te maken. De informatie die de gemeente (online) aanbiedt wordt niet door iedereen gevonden.

Sommige geïnterviewden zijn bekend met het gratis lesaanbod (door de gemeente betaald), maar dat is niet toegankelijk voor mensen die inburgeren. Dit vinden zij frustrerend. Men zou graag zien dat de gemeente zorgt voor (meer) betaalbaar lesaanbod.

Ik begreep niet wanneer en hoe ik me moest inschrijven [bij de gemeente]. Ik snapte niet hoe het ophalen van het afval werkt. (...) En sommige dingen denk je niet meteen aan maar je moet ze wel doen, zoals verzekeringen afsluiten.

Een vriend vertelde dat de gemeente [gratis Nederlandse les aanbiedt]. Dus ik wilde me daarvoor inschrijven, maar de gemeente vertelde me dat het niet voor mij is (...). Toen was ik heel teleurgesteld.

6 Werk

6.1 Zes van de tien gezinsmigranten hebben betaald werk

Van de gezinsmigranten die meedoen aan het onderzoek heeft 60% betaald werk en 26% heeft geen werk, maar zou wel willen werken. Het aandeel dat werkt loopt langzaam op naarmate men langer in Nederland woont. Een groep van 9% wil (nog) niet werken.¹⁴ Zij zijn relatief vaak laag opgeleid, ouder dan 40 jaar en/of hebben kinderen.

Tabel 6.1 Heeft u op dit moment betaald werk? (in dienst bij een bedrijf of met een eigen bedrijf), naar periode dat men in Nederland woont, n=504 (%)

	< 1 jaar	1-2 jaar	2-3 jaar	totaal
ja	54	57	69	60
nee, maar zou ik wel willen	29	30	19	26
nee, en dat wil ik ook (nog) niet	12	9	6	9
geen antwoord	5	4	6	5
totaal	100	100	100	100

Driekwart van de gezinsmigranten met werk (75%) vond voor het eerst betaald werk in Nederland in het eerste halfjaar dat zij in Nederland waren.

Tabel 6.2 Periode waarna men betaald werk heeft gevonden in Nederland, n=317 (%)

	%
(bijna) meteen	12
1 maand	16
2-6 maanden	47
0,5 - 1 jaar	9
1 - 1,5 jaar	6
1,5 - 2 jaar	3
2 - 2,5 jaar	1
2,5 - 3 jaar	-
langer dan 3 jaar	3
weet niet / geen antwoord	3
totaal	100

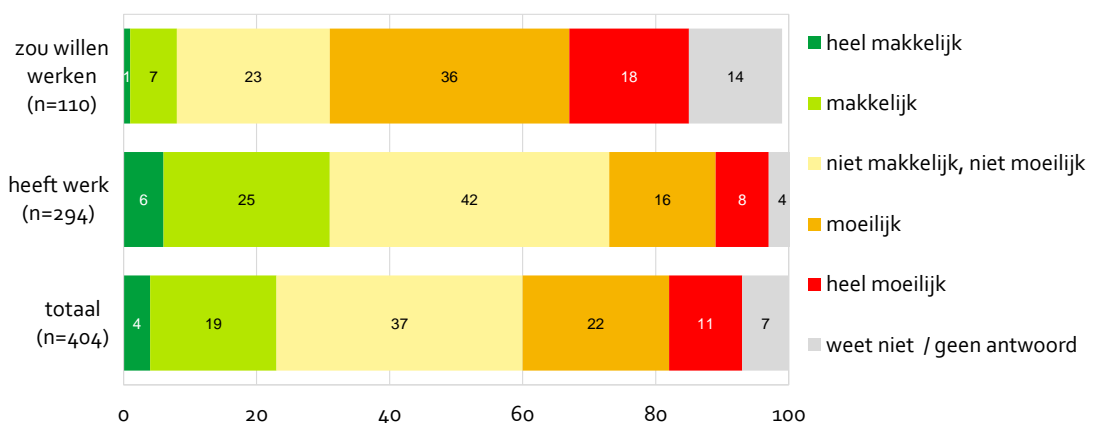
¹⁴ Voor personen in Nederland die een verblijfsvergunning aanvragen voor de gezinsmigrant geldt een inkomenseis van minimaal €1.680 sociaal-verzekeringsloon per maand zonder vakantiegeld. Niet voor elke gezinsmigrant is er financiële noodzaak om te werken.

6.2 Een op de drie gezinsmigranten die (willen) werken vindt (heel) moeilijk werk

Een op de drie gezinsmigranten die werken of willen werken vindt het (heel) moeilijk om werk te vinden in Nederland. Bij degenen die nog geen werk hebben gevonden gaat het zelfs om 54%. Groepen die het vaker moeilijk vinden om werk te vinden zijn gezinsmigranten uit Marokko of Aziatische landen, hoogopgeleiden, degenen met een partner met de Nederlandse nationaliteit en/of die korter dan een jaar in Nederland wonen.

De groep gezinsmigranten die het (heel) makkelijk vindt om in Nederland werk te vinden, is met 23% kleiner dan de groep die het moeilijk vindt. Onder degenen die al werk hebben gevonden gaat het om 31%. Respondenten die werk vinden makkelijk vinden zijn relatief vaak laagopgeleid, afkomstig uit een overig niet-westers land en/of wonen langer dan 2 jaar in Amsterdam.

Figuur 6.3 Gezinsmigranten die werken of willen werken naar hoe moeilijk of makkelijk zijn het vinden om werk te vinden in Nederland? n=404 (procenten)

De respondenten hebben toegelicht waarom het makkelijk of moeilijk is om een baan te vinden. Belangrijke factoren zijn:

- de mate waarin men Nederlands spreekt
- het opleidingsniveau
- werkervaring
- de bereidheid om werk onder het eigen opleidingsniveau aan te nemen.

De samenvatting van de antwoorden staat in de tabel op de volgende pagina. In de losse bijlage zijn alle volledige toelichtingen opgenomen.

Tabel 6.4 Samenvatting van toelichtingen op waarom het makkelijk of moeilijk is om werk te vinden

toelichtingen	
(heel) makkelijk	Uitzendbureau Online veel vacatures te vinden Makkelijke sectoren: horeca / schoonmaken Internationale bedrijven Hoog / passend opgeleid Via een bekende / bij het bedrijf van mijn partner Ik spreek goed Nederlands
neutraal	Meestal is (een beetje) Nederlands gewenst / taalbarrière Baan met voldoende salaris moeilijk / alles aannemen makkelijk Baan onder niveau makkelijk / passend bij opleiding lastig Veel internationale bedrijven waar Nederlands niet noodzakelijk is Vacature vinden makkelijk / baan krijgen lastig door grote concurrentie Werkervaring bij een internationaal bedrijf in land van herkomst is belangrijk
(heel) moeilijk	Ik spreek niet voldoende Nederlands Ook bij laaggeschoold werk willen ze liever dat je Nederlands spreekt Geen reacties op sollicitatiebrieven Werkervaring in Nederland nodig Corona maakt het nu moeilijk Buitenlandse diploma's worden niet geaccepteerd Veel concurrentie bij Engelstalige banen Ik heb geen / een klein netwerk Leven nog niet op orde (woning zoeken, inburgeren)

Veel verschillende ervaringen in het vinden van (gepast) werk

Meerdere geïnterviewde gezinsmigranten werk(t)en in Nederland. Van hen doet/deed een enkeling werk op niveau, voor de anderen geldt dat niet. Dat komt bijvoorbeeld doordat hun beheersing van de Nederlandse taal onvoldoende is, diploma's niet zijn omgezet of in Nederland niet worden erkend. In één geval bestaat de indruk dat de omgezette, erkende diploma's worden gewantrouwd door potentiële werkgevers. Een ander moet eerst geld en tijd investeren in de inburgering voordat tijd en geld geïnvesteerd kan worden in het omzetten van zijn licentie, om zijn beroep in Nederland uit te kunnen voeren. Deze geïnterviewden hebben een baan beneden hun niveau om toch geld te verdienen, om hun leven te bekostigen maar bijvoorbeeld ook de inburgering te betalen.

Ik heb een bachelorsdiploma maar toen ik naar Nederland kwam, realiseerde ik me dat ik de eerste de beste baan moest nemen. Ik moet werken om de rekeningen te betalen, om voor mezelf te zorgen, voor mijn gezin en mijn familie in mijn herkomstland.

Na het inburgeren wil ik werken. Ik ben naaister (...). Ik kan ook goed koken en bijvoorbeeld in een restaurant werken.

7 Inburgeren

7.1 Bijna de helft start met inburgeren in het eerste halfjaar in Nederland

Van de gezinsmigranten die aan het onderzoek hebben meegedaan, geeft 91% aan inburgeringsplichtig te zijn:

- 15% van alle respondenten heeft de inburgering al afgerond. Bij de groep die 2 tot 3 jaar in Nederland woont, ligt dit percentage hoger op 24%. Deze groep migranten heeft de inburgering erg snel afgerond. Bijna twee derde (64%) geeft aan het diploma binnen een jaar te hebben gehaald en 21% gedurende het tweede jaar.
- 76% van alle respondenten moet het inburgeringstraject nog afronden. Bij de respondenten die korter dan 1 jaar in Nederland wonen, gaat het om 84% en bij degenen die 2 tot 3 jaar in Nederland wonen om 68%.

De groep die niet hoeft in te burgeren (6%) is vaker ouder dan 40 jaar, middelbaar opgeleid, en/of afkomstig uit Zuid- of Midden-Amerika, voornamelijk Suriname.

Tabel 7.1 Situatie inburgering naar woontijd in Nederland? (procenten)

	< 1 jaar n=144	1-2 jaar n=161	2-3 jaar n=99	totaal n=504
ik heb mijn inburgeringsdiploma gehaald	3	15	24	15
Ik moet inburgeren en heb mijn diploma nog niet gehaald	84	77	68	76
ik hoef niet in te burgeren	7	4	7	6
weet niet / geen antwoord	6	4	1	4
totaal	100	100	100	100

Van de respondenten begon 49% met het inburgeringstraject in het eerste halfjaar dat ze in Nederland waren. Dit geldt vaker voor gezinsmigranten uit Marokko. Migranten uit westerse landen starten vaker later met inburgeren. Dit wordt ook beïnvloed door het feit dat deze groep vaker al langer in Nederland woonde zonder inburgeringsplichtig te zijn.

Tabel 7.2 Periode in Nederland waarna men is begonnen met het inburgeringstraject, n=462 (procenten)

	%
(bijna) meteen	11
1 maand	7
2-6 maanden	31
0,5 - 1 jaar	20
1 - 1,5 jaar	7
1,5 - 2 jaar	3
2 – 2,5 jaar	1
2,5 – 3 jaar	1
langer dan 3 jaar	5
weet niet / geen antwoord	15
totaal	100

'Kennisgeving Inburgering' eerste moment waarop inburgeringsplicht bekend wordt

Van de zeven geïnterviewde gezinsmigranten wisten de meeste voor hun verhuizing naar Nederland nog niet dat zij hier (verder) moesten inburgeren. De schriftelijke 'kennisgeving inburgeringsplicht' van DUO was voor hen het moment dat zij hier achter kwamen. Ondanks dat en de soms hoge kosten die hierbij komen kijken, is iedereen zeer gemotiveerd om het inburgeringsdiploma te halen. Deels omdat het verplicht is, maar ook omdat zij het zelf belangrijk vinden om Nederland te leren kennen en de taal te leren.

Ik kreeg een brief van DUO. Die kon ik niet lezen. Mijn man las deze brief voor mij. Na de brief gingen we naar een taalschool dichtbij, en die heeft het goed uitgelegd.

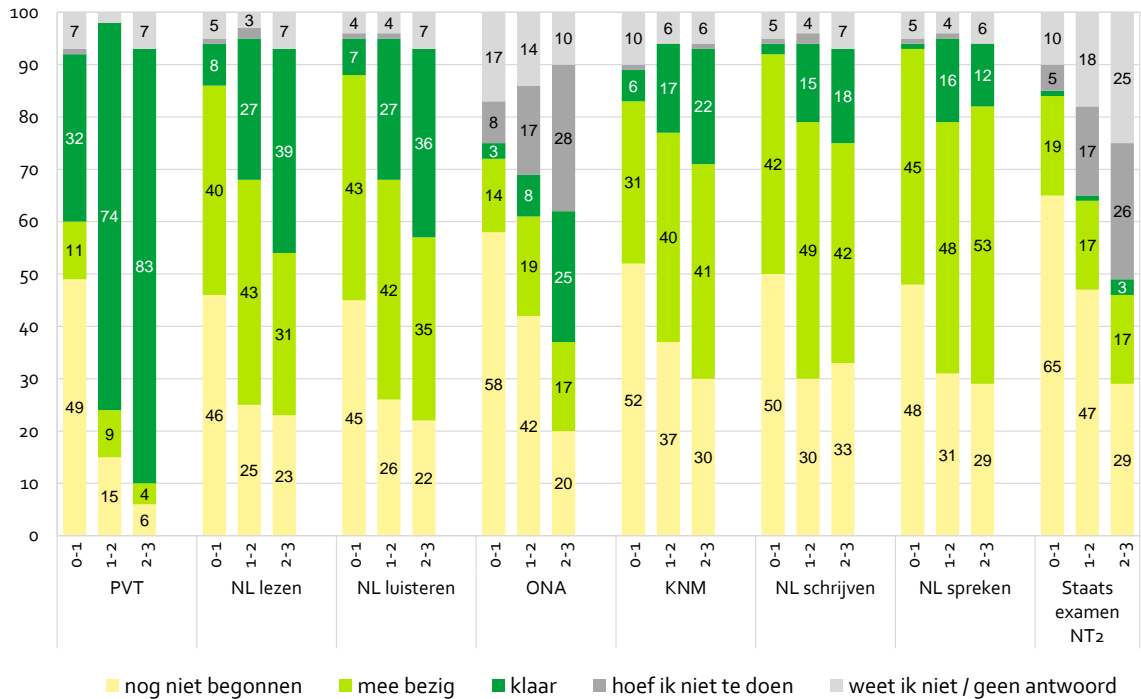
Ik denk dat het goed is om Nederlands te leren, zodat je echt onderdeel van de samenleving wordt.

7.2 Einde inburgering in derde jaar vaak nog niet in zicht

Aan het onderzoek hebben 389 respondenten meegedaan die inburgeringsplichtig zijn, maar hun inburgering nog niet hebben afgerond (77%). Figuur 7.3 laat zien dat de meeste van hen in die 2-3 jaar in Nederland zijn het participatieverklaringstraject hebben afgerond (84%), maar dat de overige onderdelen van de inburgering slechts door een minderheid zijn behaald. Dit geldt ook voor de groep die 2 tot 3 jaar in Nederland is: 39% heeft Nederlands lezen afgerond, 36% Nederlands luisteren en 25% oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt (ONA).

Tabel 7.3 Gezinsmigranten die nog niet klaar zijn met inburgeren naar hun vorderingen op de verschillende onderdelen* en hun woonduur in Nederland, n=389

*Staatsexamen NT2 is niet verplicht en een alternatief voor de taalonderdelen van het inburgeringstraject

Van de gezinsmigranten die moeten inburgeren zegt 9% aan nog geen enkel onderdeel te zijn begonnen. De meerderheid van hen geeft wel aan zich voor te bereiden op de examens met zelfstudie of een cursus. Dit zou de groep die nog helemaal niet begonnen is met inburgeren terugbrengen tot 4%.

Er zijn verschillen tussen groepen:

- 30-plussers zijn vaker verder gevorderd met hun PVT. Evenals migranten waarvan de partner goed Nederlands spreekt, hoog is opgeleid en/of de Nederlandse nationaliteit heeft.
- 40-plussers zijn vaker verder met Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM) dan jongere gezinsmigranten.
- Overig niet-westerse migranten zijn vaker verder gevorderd met Nederlands schrijven dan westerse migranten.
- Westerse gezinsmigranten geven relatief vaak aan ONA niet te hoeven doen.

7.3 Circa de helft bereidt zich voor op de examens met inburgeringscursus

Van de gezinsmigranten die nog bezig zijn met hun inburgering zegt 40% zich voor te bereiden op de examens door een inburgeringscursus te volgen bij een taalaanbieder en geeft 9% een antwoord in de categorie 'anders', waarmee men over het algemeen ook een taalcursus bedoelt gecombineerd met zelfstudie, bijvoorbeeld bij UVA talen, een buurthuis of online. Het is niet

bekend of het daarbij om cursussen met een BOW keurmerk gaat. Onder de categorie 'anders' valt ook een enkeling die aangeeft geen interesse te hebben in het leren van Nederlands.

Bij de groep die al klaar is met inburgeren, ligt het aandeel dat een cursus bij een inburgeringscursus of anders heeft gevolgd op 55%.

Ruim een derde kiest voor zelfstudie: bij degenen die nog bezig zijn gaat het om 33% en bij degenen die al klaar zijn om 38%. Dit zijn relatief vaak hoogopgeleide gezinsmigranten zonder kinderen.

Tabel 7.4 Hoe bereidt u zich voor op de inburgeringsexamens? (procenten)

	Nog bezig (n=389)	Relatief vaak	Al klaar (n=80)	Relatief vaak
inburgeringscursus bij taalaanbieder	40	laagopgeleid	49	
zelfstudie	33	-Westerse landen en Midden/Zuid-Amerika -hoogopgeleide partner die goed Nederlands spreekt	38	-hoogopgeleid -geen kinderen
anders	9		6	
weet niet / geen antwoord	18		7	
totaal	100		100	

7.4 Helpt oefent inburgeringsexamen met vrienden en familie

De volgende tabel laat zien dat er geen verschil is tussen de groep die nog bezig is met inburgeren en degenen die het traject binnen drie jaar hebben afgerond in de keuze met wie zij oefenen voor hun inburgeringsexamen. In beide gevallen oefent ongeveer de helft met familie en vrienden en 30% met klasgenoten van de inburgering.

Er zijn wel verschillen naar achtergrondkenmerken. Laagopgeleide migranten hebben minder mogelijkheden om te oefenen met familie of vrienden. Zij zijn hierdoor meer aangewezen op de inburgeringsklas die zij ook relatief vaak volgen.

Andere manieren die werden genoemd om te oefenen zijn: met niemand (zelfstudie), nog niet gestart, niet nodig want ik spreek goed Nederlands, boeken, OBA, Duolingo, het internet, met partner, voorbeeldexamens, YouTube, taalcafé en de Rotary.

Tabel 7.5 Hoe oefende u voor de inburgeringsexamens? Meerdere antwoorden mogelijk (procenten)

	Nog bezig (%, n=382)	Relatief vaak	Afgerond (%, n=80)	Relatief vaak
familie / vrienden	52	-minimaal middelbaar opgeleid -partner min. middelbaar opgeleid en/of spreekt goed Nederlands	46	-hoogopgeleiden -partner hoogopgeleid en/of spreekt goed Nederlands
klasgenoten inburgering	30	-Marokkaanse en overig niet-westerse nationaliteit -laagopgeleiden -partner laagopgeleid en/of spreekt slecht Nederlands	30	
op mijn werk	19	-langer dan 2 jaar in NL -partner max. middelbaar opgeleid	16	30-minners
taalcoach / taalmaatje	18	-overige niet-westerse nationaliteiten	20	
buurthuis / huis van de wijk	7	-Marokkaanse nationaliteit -40+	4	-partner met (ook) een niet-Nederlandse nationaliteit
anders	25		30	
weet niet / geen antwoord	13		9	

Internationale stad als Amsterdam maakt het Nederlands leren soms moeilijker

Gezinsmigranten die Engels spreken geven aan dat zij geen moeite hebben om zich zonder Nederlands te redden in de stad. Zij kunnen vrijwel overal met Engels uit de voeten. Dit maakt het wel moeilijk om toch Nederlands te leren. Ook als hun partner Nederlands spreekt, spreken de meeste gezinsmigranten thuis een andere taal, omdat dit nu eenmaal makkelijker is. Voor gezinsmigranten die geen Engels spreken is het Nederlands wel essentieel om zich te kunnen redden in de stad. Een deel vertelt dat zij dagelijkse dingen zoals reizen met het ov of boodschappen in het begin niet zonder hun partner konden doen. Nu zij (een beetje) Nederlands spreken doen zij dit wel zelfstandig.

De meeste mensen met wie ik om ga spreken geen Nederlands dus dat is moeilijk om te oefenen.

Op mijn werk was iedereen Nederlands, maar het was niet efficiënt om met mij Nederlands te praten. Het ging langzaam en ik begreep dingen niet. Dus de meeste communicatie ging in het Engels.

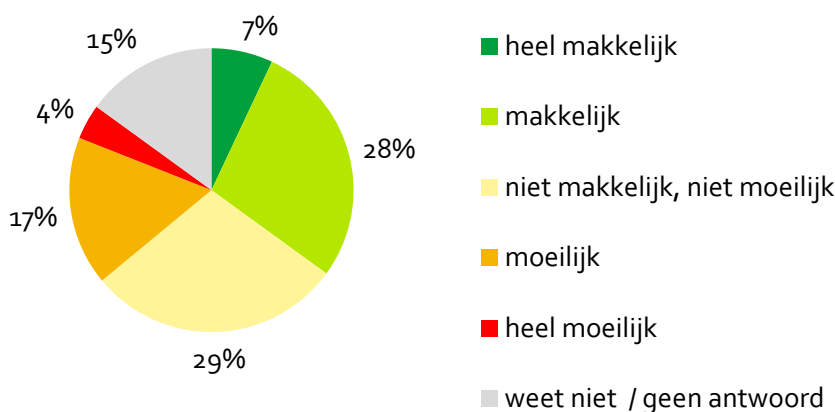
Als je boodschappen doet moet je wel Nederlands spreken. Maar in de supermarkt werken natuurlijk ook weer vaak niet-Nederlanders, dus dan spreek je ook weer Arabisch.

7.5 Ruim een op de vijf vindt uitzoeken taalaanbieder (heel) moeilijk

De meeste gezinsmigranten (64%) vonden het niet moeilijk tot heel gemakkelijk om een inburgeringscursus uit te kiezen. Voor 21% was het echter (heel) moeilijk. Mensen die het (heel) moeilijk vonden om een inburgeringscursus uit te kiezen zoeken relatief vaak informatie via het internet.

Figuur 7.6 Hoe makkelijk of moeilijk was het om een inburgeringscursus uit te kiezen, n=229 (%)

Het internet is de meeste gebruikte bron bij het zoeken van informatie over inburgeringscursussen (45%). Dit geldt met name voor migranten met minstens een middelbare opleiding en migranten met een partner die goed Nederlands spreekt en ook middelbaar of hoger is opgeleid.

Bijna een op de drie benadert de gemeente voor informatie over inburgeringscursussen. Dit zijn vaker gezinsmigranten uit overig niet-westerse landen, 40-plussers, laagopgeleiden en migranten met een partner die slecht Nederlands spreekt en/of laagopgeleid is. Ruim een kwart (27%) wint informatie in bij familie en bekenden. Dit zijn vaker Aziatische gezinsmigranten en/of laagopgeleiden. Vaker genoemde antwoorden in de categorie anders (9%) zijn DUO, de partner en het maatschappelijk werk.

Tabel 7.7 Hoe heeft u informatie over inburgeringscursussen gevonden?

Meerdere antwoorden mogelijk, n=229 (procenten)

	(heel) makkelijk	niet makkelijk, niet moeilijk	(heel) moeilijk	gemiddeld
via internet	43	51	67	45
via de gemeente	39	40	27	32
via familie / bekenden	33	34	25	27
anders	9	10	13	9
weet niet / geen antwoord	-	-	-	23

De locatie is de meest genoemde reden om voor een bepaalde inburgeringscursus te kiezen (45%). Dit geldt wat sterker voor migranten uit Marokko of Azië en 40-plussers. Op de tweede en derde plaats staan de kwaliteit van de lessen en de grootte van de klassen.

De prijs wordt door 17% genoemd. Dit zijn relatief vaak hoogopgeleiden en/of westerse migranten en migranten van wie de partner goed Nederlands spreekt en/of hoog opgeleid is. Respondenten die de prijs noemen vinden het ook vaker moeilijk om een keuze voor een school te maken.

Tabel 7.8 Waarom heeft u deze inburgeringscursus uitgekozen? Meerdere antwoorden mogelijk, n=229

	%	Relatief vaak
dichtbij	45	Marokkaanse of Aziatische nationaliteit 40+
goede lessen	34	
kleine klassen	18	Marokkaanse of Aziatische nationaliteit 40+ Partner Nederlandse nationaliteit
de prijs	17	Westerse nationaliteit, hoogopgeleid Partner hoogopgeleid en/of spreekt goed NL Keuze maken voor school moeilijk
bekenden van mij volgen cursus bij deze aanbieder	14	
anders	8	
weet niet / geen antwoord	28	

De respondenten die een antwoord in de categorie anders hebben gegeven hebben over het algemeen een aanbeveling opgevolgd van bijvoorbeeld de gemeente, DUO of een internetrecensie. Daarnaast geven enkele respondenten aan dat ook het tijdstip van de lessen een rol speelde.

Wat is de beste school?

Een aantal geïnterviewde gezinsmigranten hadden geen moeite met het vinden van een school voor de inburgeringscursus. Zij vonden die bijvoorbeeld in de buurt of op de website van de gemeente Amsterdam en/of met hulp van mensen in hun omgeving.

Gezinsmigranten die meer moeite hebben met het vinden van een school, vinden het bijvoorbeeld lastig om te kiezen vanwege de hoge kosten van de taalscholen. Zo vindt iemand het lastig om een betaalbare taalschool te vinden en een ander wil voor de taalscholen weten wat voor kwaliteit tegenover de hoge kosten staat, dat is lastig te beoordelen.

Ik kan informatie vinden over wat nodig is voor de examens, maar ik weet niet waar ik informatie kan krijgen over welke school beter is voor mij om het examen te halen.

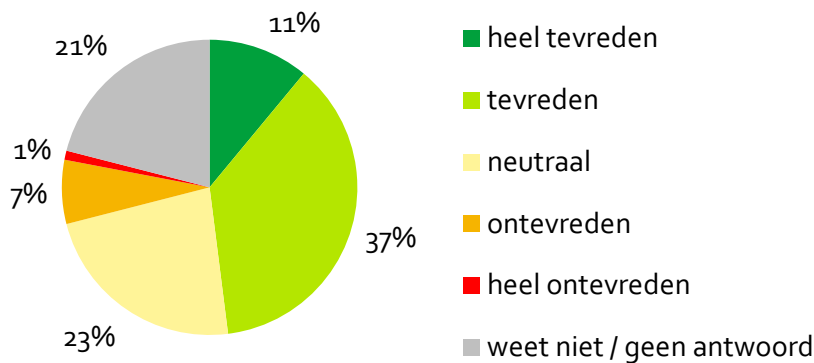
Makkelijk, ik heb gebruik gemaakt van de website van de gemeente.

7.6 Acht procent (heel) ontevreden over inburgeringscursus

Bijna de helft (48%) van de gezinsmigranten die begonnen is met inburgeren en een cursus volgt is (heel) tevreden met de inburgeringscursus. Daarnaast is 23% neutraal en 8% (heel) ontevreden.

In de groep die (heel) ontevreden is zitten relatief veel westerse migranten, migranten die langer dan twee jaar in Nederland wonen en migranten die het moeilijk vonden om een cursus uit te zoeken.

Figuur 7.9 Hoe tevreden bent u met uw inburgeringscursus? n =229 (%)

Taalcursus niet altijd de sleutel tot het leren van het Nederlands

De ervaringen van de zeven geïnterviewde gezinsmigranten met hun taallessen zijn zeer gemengd. Een aantal is heel positief, anderen hadden er meer van verwacht. Lessen in groepsverband sluiten niet altijd aan bij het niveau van de cursist, of men vindt het spannend om in een groep te oefenen en fouten te maken. Na het volgen van een taalcursus voelt men zich niet altijd klaar voor de examens, maar ook mensen die (een deel van) de examens al hebben gehaald zijn soms nog niet tevreden over hun eigen taalniveau.

Naast of in plaats van betaalde taallessen oefenen de gezinsmigranten hun Nederlands op uiteenlopende manieren. Men maakt gebruik van taalapps zoals DuoLingo, Nederlandse televisie, gratis lessen via de bibliotheek of het buurthuis of praatgroepjes. Desondanks zouden de meesten, als de kosten geen rol zouden spelen, de voorkeur geven aan formele taallessen van een professional. Een aantal van de geïnterviewden zouden het liefst een intensieve cursus volgen, privéles of in een kleine groep, maar kan dit niet betalen of combineren met hun werk

In het begin heb ik 12 weken les gedaan voor 800 euro, maar daar haalde ik niet genoeg uit. Het ging te snel. Het leek meer voor mensen die hier al twee jaar wonen.

In de bibliotheek geeft een man gratis les. Daar zouden er meer van moeten zijn. We hebben meer nodig dan hij biedt. Hij zet de computer aan, maar ik wil meer interactie.

7.7 Bijna drie van de tien gezinsmigranten sluiten een lening af bij DUO

Van de inburgeringsplichtige gezinsmigranten heeft 28% een lening afgesloten bij DUO voor de inburgeringscursus en/of de inburgeringsexamens. De meeste van hen (22%) lenen het hele bedrag van de inburgeringskosten.

Groepen die vaker een lening hebben afgesloten zijn: huishoudens met kinderen, migranten uit Marokko of overige niet-westerse landen, 40-plussers, laagopgeleiden en migranten met een partner die niet goed Nederlands spreekt, maximaal middelbaar opgeleid is en /of (ook) een niet-Nederlandse nationaliteit heeft.

Tabel 7.10 Heeft u een DUO-lening afgesloten voor de inburgeringscursus en/of uw inburgeringsexamens?
n=462 (procenten)

	%
ja, het hele bedrag	22
ja, een deel van het bedrag	6
Nee	63
weet niet / geen antwoord	9
Totaal	100

Van de 80 respondenten die klaar zijn met inburgeren heeft 53% meer dan € 1.000 betaald voor de inburgeringscursus en de examens. Bij 15% lag het bedrag tussen de € 2.501 en € 5.000 en bij 8% was het meer dan € 5.000.

De respondenten die nog bezig zijn met inburgeren hebben vaker geen antwoord gegeven op deze vraag. De gemaakte kosten liggen over het algemeen iets onder het niveau van de groep die al klaar is met inburgeren.

Tabel 7.11 Hoeveel heeft u tot nu toe betaald voor uw inburgeringscursus en/of uw inburgeringsexamens?
n=456

	Nog bezig (%)	Klaar met inburgeren (%)	totaal
niets	22	14	21
< €1.000	27	33	28
€1.001 - € 2.500	19	25	20
€ 2.501 - €-5.000	8	15	9
€ 5.001 - € 7.500	3	4	3
€ 7.501 - € 10.000	1	4	2
> €10.000	1	-	1
weet niet / geen antwoord	19	4	17
totaal	100	100	100

Kosten kunnen een belemmering zijn om een inburgeringscursus te volgen

Het betalen van de inburgering doen de zeven geïnterviewde gezinsmigranten allemaal op een andere manier: waar de één een lening afsluit bij DUO, wil de ander geen schulden maken om de inburgering te bekostigen. Wel vinden de meesten de kosten hoog, naast bijvoorbeeld kosten die zijn gemaakt om naar Nederland toe te komen, om het eerste A1-examen te halen in het herkomstland en het dure leven in Amsterdam.

Voor een enkeling is het bekostigen van de inburgering geen probleem, maar voor een aantal wel. Zo zijn er geïnterviewden die het liefst de taal zouden leren met behulp van lessen bij een taalschool, maar de kosten daarvan zijn voor hen (te) hoog. Eén van de gezinsmigranten is gestopt bij de taalschool vanwege de kosten. Deze persoon had tijdens de taal cursus al veel moeite met het kunnen combineren van de lessen met werk, wat nodig was om de school te kunnen betalen. Een ander moet de inburgering in etappes doen: na elk onderdeel moet diegene stoppen om weer geld te sparen voor het volgende onderdeel. Op deze manier zakt opgedane kennis weer weg.

Het is heel duur, het geld is het probleem. Niet elk huishouden krijgt heel veel geld binnen. Er zijn ook andere kostenposten.

[De kosten] zijn geen probleem, maar omdat ik het zelf moet betalen, wil ik de juiste keuze maken voor een school.

7.8 De Nederlandse taal en de kosten vaak het moeilijkste aan inburgeren

In de tabel op de volgende pagina staan de punten die de respondenten het moeilijkste vinden aan inburgeren. Alle antwoorden zijn opgenomen in een losse bijlage.

Tabel 7. 12 Samenvatting van wat men het moeilijkste vind aan inburgeren

	toelichtingen
De taal leren	Moeilijke taal Nederlanders spreken altijd Engels terug Spreken, want ik spreek het alleen bij de les
De kosten	De lessen zijn (te) duur. Ik heb geen geld Prijs PVT te hoog voor wat je er voor krijgt
Tijd	Moeilijk te combineren met voltijd baan Moeilijk te combineren met werk en kinderen Participatieverklaring is tijdens werktijd Geen tijd om te oefenen
Bureaucratie / proces	Onnodig veel stappen / instellingen / brieven, etc. Communicatie niet duidelijk Te vereenvoudigen door de participatieles te combineren met de taallessen Het duurt te lang voor je je BSN krijgt
Wanneer wat	Examendata vinden lastig Wanneer moet je wat doen om in te burgeren?
Taalschool vinden	Een goede taalaanbieder vinden
Te weinig informatie voor zelfstudie	Duidelijke informatie nodig over wat je moet doen voor het examen Syllabus voor KNM beschikbaar stellen (Lijst met) geschikte boeken voor zelfstudie beschikbaar stellen
Onnodig	Ik werk al twee jaar, maar krijg geen vrijstelling ONA niet geschikt voor ZZP'ers Participatieverklaring is zinloos Ik red me prima met Engels Ik spreek en schrijf al m'n hele leven Nederlands Ik ben geïntegreerd, maar inburgeren is een last
Geen maatwerk	Het programma is voor iedereen hetzelfde, terwijl de behoefte verschillend is DUO behandelt iedereen alsof ze uit een achtergestelde situatie komen
Corona	Ik sta nu stil
Netwerk / cultuur	Nederlanders staan niet open voor buitenlanders
De lessen zijn in het Nederlands	Ik heb uitleg nodig in mijn eigen taal
KNM	Bij het examen kan je niet een gedeelte van de video terugluisteren, alleen het hele filmpje en dat kost te veel tijd.

7.9 Meerderheid wil na inburgering meer Nederlandse lessen nemen

Van de respondenten zegt 55% na het afronden van de inburgering nog meer Nederlandse les te willen gaan volgen. De belangrijkste reden is dat men betere kansen voor zichzelf wil creëren in Nederland (zie tabel). Het gaat relatief vaak om hoogopgeleiden. Een groep van 12% weet het nog niet en 11% heeft geen interesse in verdere lessen. Deze laatste groep is relatief vaak 40+ en/of laagopgeleid.

Tabel 7.13 Wilt u nog meer Nederlandse les volgen na uw inburgering? n=462 (procenten)

	%	Toelichting samengevat
Ja	55	Beter voor mijzelf Kans op betere baan Beter voor sociale leven Om het bij te houden, ik spreek het namelijk nooit Ik wil vloeiend Nederlands spreken / ik wil verder leren / mooie taal Ik wil hier langdurig wonen
Misschien	12	Ik vind het moeilijk / Ik heb meer tijd nodig / eerst inburgeren Ik wil graag leren Beter werk
Nee	11	Duur / Geen tijd Ik spreek goed Nederlands (bv uit Suriname) Ik leer het in de praktijk Ik kan mezelf goed redden
weet niet / geen antwoord	22	
totaal	100	

Inburgeringsplicht is voor sommige gezinsmigranten een bron van stress

Voor een deel van de zeven geïnterviewde gezinsmigranten is de inburgeringsplicht een bron van enige tot veel stress. De kosten zijn voor een deel van de gezinsmigranten een barrière om (meer) taallessen te volgen, maar men maakt zich zorgen of het zonder betaalde lessen lukt om de examens te halen. Daarbij is het spannend om relatief veel geld te investeren in een cursus terwijl men erg onzeker is over wat dit op zal leveren. Voor gezinsmigranten met een baan is de inburgering soms moeilijk te combineren met hun werk. De voorbereiding op de examens kost relatief veel tijd en soms is het moeilijk om lessen te vinden die buiten hun werktijden vallen.

[De inburgering] kost veel tijd naast mijn baan. Ik probeer geld te verdienen en bij te dragen aan mijn leven hier. Ik wil niet dat mijn vriendin ons allebei moet onderhouden.

Ik had niet genoeg tijd om naar school te gaan vanwege mijn werk. Als ik genoeg tijd had gehad sprak ik nu misschien perfect Nederlands.

Je krijgt ook nog eens elke keer brieven van de IND. 'Je hebt nog zo en zo veel tijd, haal je het niet, dan krijg je een boete of je vergunning wordt ingenomen.' Je voelt je onder druk gezet maar je krijgt geen hulp.

7.10 Suggesties voor het beter of makkelijker maken van het inburgeringstraject

Bijna de helft van de respondenten (46%) heeft een suggestie gegeven voor hoe het inburgeren makkelijker of beter gemaakt zou kunnen worden. De samenvatting staat in tabel 7.14 en alle volledige antwoorden zijn opgenomen in een losse bijlage.

Tabel 7.14 Samenvatting van hoe inburgeren makkelijker of beter gemaakt kan worden

Toelichtingen	
Goedkoper / gratis	Het is te duur / gratis lessen voor iedereen Gratis online lessen gecombineerd met integratielessen in lokale buurthuizen De mogelijkheid om te lenen zorgt voor hoge prijzen De gemeente zou de lessen moeten verzorgen
Meer maatwerk	Eerst een face-to-face intake, daarna leerlingen indelen op niveau Niet (alles) verplicht, afhankelijk van de situatie
Meer begeleiding	Iemand die je helpt met het uitzoeken van cursussen etc Hulp bij het leren van de taal
Een aanspreekpunt / informatiepunt	Een duidelijk loket Een website waarin het volledige proces wordt beschreven Op zijn minst: welk instituut bel je voor welk onderdeel
Betere informatie, met name voor zelfstudie	Wat zijn de exacte eisen voor het examen en waar staat deze informatie? Het tijdsplan, hoeveel tijd kost wat, checklist Alles online
Niet alles in het Nederlands	Opstartinstructies in het Engels Uitleg in de eigen taal Vragen stellen in het Engels, antwoorden in het Nederlands
Bijeenkomst / ontmoeting	Meer nadruk op menselijke contacten i.p.v. examens Gemeenschappelijke activiteiten met Nederlanders
Minder versnipperd aanbod	Alle type cursussen bij dezelfde aanbieder Niet heel veel kleine verschillende aanbieders Overall dezelfde leerlijn / boeken Grotere keuze in aanbieders
Betere inhoud	Precies aansluiten bij de examens Meer aansluiten bij cultuur en praktijk
Geen / minder examens	Wel lessen, maar geen examens
Examen spreken kan beter	Te veel geluid door elkaar
PVT	Afschaffen, saai, alles in drie talen, tijdverspilling Geen aparte les, maar combineren met de taallessen Levert te weinig op voor twee vrije dagen en de kosten
KNM	Moet zonder cursus kunnen als er een goed boek/ syllabus is
ONA	Niet nodig als je al een goede baan hebt
Makkelijker maken	Meer tijd voor het examen, onderdelen schrappen
Tijd	Rekening houden met werktijden, langer de tijd om te studeren

Bijlage 1 Resultaten uit eerder onderzoek

Er zijn in de periode 2013-2018 diverse landelijke onderzoeken uitgevoerd naar de situatie van nieuwkomers in Nederland. Hieronder staan kort enkele resultaten die (ook) betrekking hebben op de inburgering van gezinsmigranten. Een overzicht van de gebruikte bronnen staat aan het einde van dit hoofdstuk.

Succesfactoren en knelpunten voor inburgeringstrajecten

Informatievoorziening

Informatie over inburgeren blijkt vaak pas na vestiging in Nederland bij de migrant te landen. De informatie is afkomstig van verschillende instanties (DUO, belastingdienst, gemeente etc.) en niet altijd eenduidig. Men geeft de voorkeur aan informatie via fysieke personen. De brief 'Kennisgeving Inburgeringsplicht' die in het Nederlands de verplichting tot inburgering mededeelt, is een belangrijk uitvalmoment: deze brief blijft ongelezen of men onderneemt geen actie.

Basis op orde

Inburgeren is een intensief traject en niet makkelijk te combineren met de drukke eerste fase in een nieuw land. Omstandigheden binnen het huishouden zijn van grote invloed op de mate waarin leeractiviteiten kunnen worden ondernomen. Een partner die goed de weg weet in de Nederlandse samenleving kan bijdragen aan een succesvolle inburgering. Tegelijkertijd vinden migranten het niet altijd prettig zo sterk afhankelijk te zijn van hun partner.

Motivatie

Vaak begint men met inburgeren omdat het verplicht is en komt de motivatie gaandeweg als er toekomstperspectief ontstaat. Een deel wil niet inburgeren omdat zij zich redden met Engels of binnen de eigen gemeenschap. Ook kunnen traditie en/of geloof een rol spelen, met name voor vrouwen.

Taal

Taal is de meest essentiële voorwaarde voor succesvolle participatie. Vanaf het basisniveau staat men meer open voor de sociaal-culturele aspecten en waarden en normen van de maatschappij. De beperkte mogelijkheden om het Nederlands spreken te oefenen, onder ander door weinig contact met Nederlanders, zijn een drempel voor veel inburgeraars.

Werk

Actief solliciteren helpt de inburgeraar bij het inburgeringstraject. Bij het zoeken naar een baan kan het besef doordringen dat Nederlands spreken noodzakelijk is. Of men vindt een baan waarbij het Nederlands spreken niet noodzakelijk is. Daar staat tegenover dat een inburgeringstraject lastig is te combineren met werk.

Kosten

Grofweg 60% van de inburgeraars betaalt meer dan € 1.000 per kwartaal om in te burgeren. Ook kosten voor kinderopvang zijn een knelpunt, evenals de boete van maximaal € 1.250 bij het niet op tijd halen van het examen.

De cursus

Voornaamste succesfactoren voor het slagen van de inburgeringscursus zijn volgens docenten: gekwalificeerde docenten, controle op aanwezigheid, gebruik van computers/internet in de klas, intaketoets voor taal en studieniveau, indelen op taalniveau en oefenexamens maken.

De inburgeringscursus is niet verplicht, maar er zijn weinig succesverhalen over zelfstudie.

Sociale contacten

Het is voor nieuwkomers lastig om echt contact te krijgen met Nederlanders. Voor degenen die zich sociaal geïsoleerd voelen, zijn de inburgeringsklas of andere bijeenkomsten waardevol.

Suggesties voor verbeteringen**Verbetermogelijkheden volgens migranten**

- Informatie over inburgeren in meerdere talen beschikbaar maken, in het bijzonder de Kennisgeving Inburgeringsplicht.¹⁵
- Alle informatie bij elkaar, samen met de mogelijkheid om vragen te stellen op een forum, website of hulplijn.
- Checklist met wat je moet doen na het verkrijgen van een visum.
- Participatiebijeenkomsten korter na aankomst (praktische informatie, mogelijkheid om contact te leggen met andere migranten).
- Mogelijkheid van een buddy die het allemaal al doorlopen heeft.
- Hulp bij vinden van werk.

Verbeterpunten volgens instanties (Nationale Ombudsman, docenten inburgering)

- Betere communicatie en informatie voor iedereen: nieuwkomer, partner en instanties.
- Verwachtingsmanagement vooraf; vaak hebben migranten veel te positieve verwachtingen over hun mogelijkheden in Nederland.
- Duidelijk aanspreekpunt voor vragen.
- Ontzorg inburgeraars in de eerste tijd, om ze de kans te geven hun basis op orde te brengen voordat ze bijvoorbeeld moeten inburgeren.
- Maak de inburgeraar wegwijs in schoolkeuze, instanties, vrijstellingen, toeslagen en beschikbare ondersteuning.
- Kwetsbare migranten zo snel mogelijk identificeren en benaderen.
- Ketenaanpak door dienstverlening en informatie van verschillende instanties op elkaar aan te laten sluiten.
- Meer maatwerk, bijvoorbeeld wat betreft het ontzorgen of het opleggen van sancties. Daarnaast aansluiten bij de wensen van de inburgeraar.

---

¹⁵ Op de website van DUO voor inburgeraars is deze brief wel in meerdere talen beschikbaar.

- Duidelijke eisen aan de inburgeraar die geen drempels opwerpen, maar een goede start in Nederland faciliteren. Verleiden is beter dan beboeten.
- Ga proactief op zoek naar klachten en signalen en/of zet hiervoor een meldpunt op.
- Differentieer cursussen naar taal- en opleidingsniveau op inhoud, methode en intensiteit.
- Meer examentraining (omgaan met stress, etc.) en garandeer rust in de examenlocatie.
- De wetgeving omtrent het examenonderdeel Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA) verduidelijken voor docenten van inburgeringscursussen.

Bronnen

- ICSB: *Klantreis gezinsmigranten gemeente Rotterdam*. 10 januari 2019
- Nationale Ombudsman: *Een valse start*. 10 oktober 2018.
<https://www.nationaleombudsman.nl/onderzoeken/2018065-onderzoek-naar-behoorlijke-inburgering>
- BMC Onderzoek: *Eindrapportage behoefteonderzoek migranten voor vertrek naar Nederland*. November 2013.
- MWM²: *Rapportage deelonderzoek inburgeraars: inburgeringsonderwijs*. Januari 2017.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/02/22/deelonderzoek-inburgeraars-inburgeringsonderwijs>
- MWM²: *Rapportage verdiepend onderzoek inburgeraars (cohort 2013-1 en 2)*. 11 oktober 2016
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/10/11/rapportage-verdiepend-onderzoek-inburgeraars>
- MWM²: Website evaluatie inburgeren.nl (DUO) en ikwilinburgeren.nl (Blik op Werk).
- De Correspondent: *Inburgeren in Nederland*. 17 januari 2017.
<https://decorrespondent.nl/6015/inburgeren-in-nederland-matige-lessen-in-te-grote-groepen-voor-te-veel-geld/400827570-2a1065aa>

Bijlage 2 Werkwijze enquête en interviews

Werkwijze enquête

Alle Amsterdamse gezinsmigranten die na 1 oktober 2017 inburgeringsplichtig zijn geworden zijn schriftelijk uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek (bron: PVT-registratie WPI). In totaal is de enquête verstuurd aan 2.348 personen. De respondenten hadden de keuze om of de meegestuurde Nederlandstalige papieren vragenlijst in te vullen en kosteloos te retourneren naar het antwoordnummer van OIS of om een online vragenlijst in te vullen in het Engels of Nederlands op de site van OIS. Na een looptijd van twee weken is de vragenlijst telefonisch afgenomen bij 35 aselect gekozen gezinsmigranten die de vragenlijst nog niet hadden ingevuld.

De dataverzameling vond plaats tussen 2 april en 7 mei 2020.

In totaal is de vragenlijst ingevuld door 504 gezinsmigranten. De respons is hiermee 21%. Dit is een goede respons voor een schriftelijke uitnodiging.

B2.1 Respons naar methode

	aantal	%
schriftelijk Nederlands	238	47
online Nederlands	89	18
online Engels	142	28
telefonisch Engels of Nederlands	35	7
totaal	504	100

Werkwijze interviews

In de enquête is gevraagd of respondenten mee zouden willen doen met vervolgonderzoek in de vorm van interviews. 144 gezinsmigranten gaven aan hier bereid toe te zijn. Vervolgens heeft er een selectie plaatsgevonden onder de gezinsmigranten die zich hadden aangemeld, om een gevarieerde groep mensen te interviewen. Met zeven respondenten zijn aanvullend online interviews gehouden via een videoverbinding om de informatie uit de enquête te verdiepen. De interviews vonden plaats tussen 19 mei en 5 juni 2020. Eén interview was in het Nederlands, vier in het Engels en bij twee interviews vertaalde de partner van de gezinsmigrant. Hieronder is een overzicht te zien van de achtergrondkenmerken van deze zeven geïnterviewde gezinsmigranten.

7 geïnterviewde gezinsmigranten:

6 verschillende nationaliteiten

4 mannen, 3 vrouwen.

3 onder de 35, 4 boven de 35.

5 met partner, 2 met partner en kinderen.

4 hoogopgeleid, 1 middelbaar opgeleid, 2 laagopgeleid.

1 heeft de inburgering voltooid en de rest is er mee bezig.

Om de verhalen van gezinsmigranten in kaart te brengen is er gebruik gemaakt van semigestructureerde interviews aan de hand van een topiclijst (zie bijlage 6). De focus lag tijdens de gesprekken op het leven in Amsterdam en de inburgering. Bij sommige vragen hebben we associatiekaarten gebruikt. Dit zijn een aantal foto's die bij iedereen andere gevoelens en emoties kunnen oproepen. De associaties kunnen helpen om sommige antwoorden op vragen uit te diepen en/of om het gesprek op gang te brengen.

Bijlage 3 Samenstelling respondenten enquête

Deze bijlage beschrijft kort de samenstelling van de 504 gezinsmigranten die aan het onderzoek hebben meegedaan. Waar mogelijk wordt deze vergeleken met de samenstelling van de populatie, namelijk alle Amsterdamse PVT-plichtige gezinsmigranten.

Meerderheid jonger dan 40 jaar en/of hoog opgeleid

De meeste inburgeringsplichtige gezinsmigranten zijn jonger dan 40 jaar (69% van de respondenten en 77% van de PVT-plichtige gezinsmigranten). De helft van de respondenten is hoogopgeleid. Onder veertigplussers is het aandeel laagopgeleiden hoger dan bij de jongere gezinsmigranten (26% versus 12%).

B3.1 Populatie en respondentgroep naar leeftijd

	PVT-plichtige gezinsmigranten (n = 2.265)		respons (n = 504)	
	%		aantal	%
18-29	35		140	28
30-39	42		205	41
40-65	24		131	26
geen antwoord	-		28	6
totaal	100		504	100

B3.2 Respondenten naar opleidingsniveau, n=504

	aantal	%
laag (geen opleiding / lagere school / lager beroepsonderwijs)	80	16
middelbaar (middelbare school of middelbaar beroepsonderwijs)	138	27
hoog (hbo / universiteit)	252	50
geen antwoord	34	7
totaal	504	100

Gezinsmigrant meestal niet-westers

De respons is goed verdeeld over de verschillende herkomstgroepen. Ruim een kwart (26%) komt uit een van de overige niet-westerse landen, 22% uit Azië (exclusief Indonesië en Japan, die tot de westerse landen worden gerekend). Bijna een op de vijf gezinsmigranten komt uit Midden of Zuid Amerika, 14% uit Marokko en 13% uit een westers land.

B3.3 Populatie en respons naar nationaliteit*

	PVT-plichtige gezinsmigranten n=2.265		respons (n = 504)	
		%	aantal	%
Azië			99	22
Chinese		3	15	3
Pakistaanse		3	12	2
Filipijnse		3	21	4
overig Aziatisch		n.b.	51	10
Suriname en ov. Zuid en Midden Amerika			98	19
Surinaamse		7	37	7
Braziliaanse		5	16	3
overig Zuid en Midden Amerika		n.b.	45	9
Westers (incl. Indonesië en Japan)			63	13
Nederlandse		-	<10	-
Amerikaanse		7	20	4
Australische		3	<10	-
overig westers		10	35	7
Marokko	Marokkaanse	16	70	14
overig niet-westers			129	26
Ghanese		8	42	8
Russische		3	<10	-
Egyptische		3	10	2
overig niet-westers		n.b.	68	13
onbekend / geen antwoord		1	45	9
totaal		100	504	100

*11 respondenten hebben Nederlands en een andere nationaliteit opgegeven, waarvan 9 Surinaams. De dubbele nationaliteit wordt in het rapport verder buiten beschouwing gelaten.

Acht van de tien keer heeft de partner de Nederlandse nationaliteit

Ruim twee derde van de respondenten geeft aan dat ze met hun partner wonen zonder kinderen. Uit de toelichtingen van de respondenten die in de enquête voor de categorie anders hebben gekozen blijkt dat zij vaak samenwonen met andere familieleden, vaak de (schoon)ouders.

B3.4 Respons naar huishoudsamenstelling, n=504

	aantal	%
twee volwassenen	336	67
twee volwassenen en kinderen	125	25
alleenwonend	<10	-
anders	34	7
weet niet / geen antwoord	<10	-
totaal	504	100

De meeste respondenten (79%) hebben een partner met (ook) de Nederlandse nationaliteit.

B3.5 Respons naar nationaliteit partner, n=504

	aantal	%
Nederlandse	341	68
Nederlandse en/of Marokkaanse*	37	7
Nederlandse en/of Surinaamse**	<10	-
Nederlandse en overig niet-westerse	12	2
Nederlandse en andere westerse	<10	-
overige westerse nationaliteiten	<10	-
overige niet-westerse nationaliteiten	52	10
weet niet / geen antwoord	44	9
totaal	504	100

*<5 respondenten alleen Marokkaans **<5 respondenten alleen Surinaams

Bijna de helft van de partners is hoogopgeleid.

B3.6 Respons naar opleidingsniveau partner, n=504

	aantal	%
laag (geen opleiding / lagere school / lager beroepsonderwijs)	59	12
middelbaar (middelbare school of middelbaar beroepsonderwijs)	127	25
hoog (hbo / universiteit)	241	48
geen antwoord	77	15
totaal	504	100

Verschillen naar nationaliteit

Er is samenhang tussen de achtergrondkenmerken van de respondenten. In de onderstaande tabel wordt gekeken naar de samenhang met nationaliteit.

B3.7 Achtergrondkenmerken respons naar nationaliteit (kolompercentages), n=504

		westers	Marokko	Azië	Zuid en Midden Amerika	overig niet- westers	gemiddeld
Woonduur in NL	t/m 1 jaar	18	34	43	29	28	31
	1-2 jaar	32	36	23	27	40	32
	2-3 jaar	24	16	14	28	19	20
	3+ jaar	24	6	14	12	9	12
	onbekend	3	9	5	5	5	5
Opleiding migrant	laag	5	31	14	13	16	16
	midden	21	31	21	32	37	29
	hoog	73	24	60	46	41	48
Leeftijd migrant	18-29	33	30	29	20	27	27
	30-39	41	39	33	46	42	40
	40-65	24	27	27	31	26	27
Opleiding partner	laag	2	23	12	5	16	12
	midden	13	29	23	30	28	25
	hoog	83	26	53	53	37	48
Geen kinderen in huishouden		93	69	71	76	61	72
Partner spreekt goed NL		89	81	71	89	65	77

Bijlage 4 Aanvullende tabel enquête

B4.1 Zijn er dingen waar u meer hulp bij zou willen? Meerdere antwoorden mogelijk, n=504

	%	Relatief vaak genoemd									
		Westerse nationaliteit	Marokkaanse nationaliteit	Aziatische nationaliteit	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid	Partner spreekt slecht NL	Partner niet NL-nationaliteit	18-29 jaar	30-39 jaar
Nederlands leren	53		X	X			X	X	X		
werk vinden	32					X	X				
inburgering	31		X	X					X		
woning vinden	26							X	X		
belastingaangifte doen	20						X	X	X		
informatie vinden over de regels in NL	15										X
vrienden maken	14						X			X	
uitkering of toeslagen aanvragen	10										
leuke dingen doen in Amsterdam	8										
verblijfsvergunning regelen	7	X		X							
verzekeringen afsluiten	6								X	X	X
kind(eren) opvoeden	5							X			
inschrijven bij de gemeente	4				X				X		
bankrekening openen	4				X						
vervoer in de stad (fiets, auto, OV)	3		X		X	X					
anders	7										
nee, ik heb niet meer hulp nodig	13				X						
weet ik niet / geen antwoord.	10										

Bijlage 5 Vragenlijst enquête

De gemeente Amsterdam doet een onderzoek onder gezinsmigranten. Gezinsmigranten zijn mensen die naar Nederland verhuizen om bij hun partner of andere familie te gaan wonen. We willen graag weten wat er moeilijk of makkelijk is voor gezinsmigranten in de eerste periode in Amsterdam. Ook wil de gemeente weten wat gezinsmigranten van hun inburgeringstraject vinden.

Uw antwoorden blijven anoniem. Kruis per vraag slechts 1 hokje aan. Als u meerdere antwoorden kunt geven staat dit er duidelijk bij. Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 20 minuten.

Naar Nederland

1. Hoe lang woont u ongeveer in Nederland? En in Amsterdam?									
	1 maand of korter	tussen de 2 en 6 maanden	tussen de 0,5 en 1 jaar	tussen de 1 en 1,5 jaar	tussen de 1,5 en 2 jaar	tussen de 2 en 2,5 jaar	tussen de 2,5 en 3 jaar	langer dan 3 jaar	weet niet/ geen antwoord
Nederland	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9
Amsterdam	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9

2. Waarom bent u in Nederland komen wonen? U kunt meerdere antwoorden geven.

- 1 om bij mijn partner, gezin en/of familie te wonen
- 2 om in Nederland te werken
- 3 om in Nederland te studeren of stage te lopen
- 4 ik ben gevlucht
- 5 anders, namelijk _____
- 6 weet ik niet / geen antwoord

3. Hoe makkelijk of moeilijk zijn de volgende dingen voor u in Nederland?								
	heel makkelijk	makkelijk	niet makkelijk, maar ook niet moeilijk	moeilijk	heel moeilijk	niet van toepassing	weet ik niet / geen antwoord	
verblijfsvergunning regelen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	
belastingaangifte doen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	
informatie vinden over de regels in Nederland	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	
verzekeringen afsluiten	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	
bankrekening openen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	

Uw leven in Amsterdam

4. Hoe makkelijk of moeilijk zijn de volgende dingen voor u <u>in Amsterdam</u> ?								
	heel makkelijk	makkelijk	niet makkelijk, maar ook niet moeilijk	moeilijk	heel moeilijk	niet van toepassing	weet ik niet / geen antwoord	
inschrijven bij de gemeente	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 7
inburgeringscursus volgen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 7
Nederlands leren	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 7
vrienden maken	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 7
werk vinden	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 7
woning vinden	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 7
uitkering of toeslagen aanvragen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 7
kind(eren) opvoeden	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 7
leuke dingen doen in Amsterdam	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 7
vervoer in de stad (fiets, auto, OV)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 7

5. Zijn er andere dingen die u moeilijk vindt in Amsterdam?

- 1 ja, namelijk _____
- 2 Nee
- 3 weet ik niet / geen antwoord

6. Hoe komt u aan informatie over het leven in Amsterdam? U kunt meerdere antwoorden geven.

- 1 via de inburgeringscursus
- 2 www.amsterdam.nl
- 3 andere websites, namelijk _____
- 4 social media (zoals Facebook, Instagram) of internetforums
- 5 folders
- 6 organisatie voor migranten
- 7 mijn partner
- 8 andere familie, vrienden of kennissen
- 9 buren
- 10 buurthuis / huis van de wijk
- 11 anders namelijk _____
- 12 weet ik niet / geen antwoord

7. Krijgt u genoeg hulp met het beginnen van een nieuw leven in Amsterdam?

- 1 ja, ik vind het zelfs teveel hulp
- 2 ja, genoeg hulp
- 3 nee, ik heb meer hulp nodig
- 4 weet ik niet / geen antwoord

8. Kunt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten?

- weet ik niet / geen antwoord

9. Zijn er dingen waar u meer hulp bij zou willen? Meerdere antwoorden mogelijk.

- 1 verblijfsvergunning regelen
- 2 inburgering
- 3 inschrijven bij de gemeente
- 4 Nederlands leren
- 5 vrienden maken
- 6 werk vinden
- 7 woning vinden
- 8 uitkering of toeslagen aanvragen
- 9 belastingaangifte doen
- 10 kind(eren) opvoeden
- 11 leuke dingen doen in Amsterdam
- 12 informatie vinden over de regels in Nederland
- 13 verzekeringen afsluiten
- 14 bankrekening openen
- 15 vervoer in de stad (fiets, auto, OV)
- 16 anders, namelijk _____
- 17 nee, ik heb niet meer hulp nodig
- 18 weet ik niet / geen antwoord.

Contact met de gemeente Amsterdam**10. Waarvoor heeft u wel eens contact (gehad) met de gemeente Amsterdam? Meerdere antwoorden mogelijk.**

- 1 Stadspas
- 2 paspoort, ID kaart of rijbewijs
- 3 hulp bij schulden
- 4 hulp bij laag inkomen
- 5 activiteiten in de wijk
- 6 anders, namelijk _____
- 7 geen, ik heb (bijna) nooit contact met de gemeente Amsterdam => **ga naar vraag 13**
- 8 weet ik niet / geen antwoord => **ga naar vraag 13**

11. Hoe moeilijk of makkelijk vindt u het om dingen te regelen met de gemeente Amsterdam?

- 1 heel makkelijk
- 2 makkelijk
- 3 niet makkelijk, maar ook niet moeilijk
- 4 moeilijk
- 5 heel moeilijk
- 6 weet ik niet / geen antwoord

12. Hoe zou de gemeente dingen makkelijker kunnen maken voor mensen zoals u?

- weet ik niet / geen antwoord

Werk**13. Heeft u op dit moment betaald werk? (in dienst bij een bedrijf of met een eigen bedrijf)**

- 1 ja
- 2 nee, maar dat zou ik wel willen => **ga naar vraag 15**
- 3 nee, en dat wil ik ook (nog) niet => **ga naar vraag 16**
- 4 weet ik niet / geen antwoord => **ga naar vraag 16**

14. Ongeveer hoelang nadat u in Nederland kwam wonen bent u begonnen met betaald werk?*mrSingleMultipleText*

- 1 (bijna) meteen
 2 na 1 maand
 3 na 2 tot 6 maanden
 4 na 0,5 tot 1 jaar
 5 na 1 tot 1,5 jaar
 6 na 1,5 tot 2 jaar
 7 na 2 tot 2,5 jaar
 8 na 2,5 tot 3 jaar
 9 na meer dan 3 jaar
 10 weet ik niet / geen antwoord

15. Hoe moeilijk of makkelijk vindt u het om werk te vinden in Nederland?*mrSingleMultipleText*

- 1 heel makkelijk
 2 makkelijk
 3 niet makkelijk, maar ook niet moeilijk
 4 moeilijk
 5 heel moeilijk
 6 weet ik niet / geen antwoord

U kunt uw antwoord op vraag 15 hieronder toelichten

geen toelichting

Inburgeren

Nu stellen we een paar vragen over inburgeren in Nederland. Misschien hoeft u niet in te burgeren. Dan kunt u dat aangeven bij de volgende vraag.

16. Wat is uw situatie?

- 1 ik heb mijn inburgeringsdiploma gehaald => **ga naar vraag 18**
 2 ik moet inburgeren en heb mijn inburgeringsdiploma nog niet gehaald
 3 ik hoef niet in te burgeren => **ga naar vraag 31**
 4 weet ik niet / geen antwoord => **ga naar vraag 31**

17.	Hoe ver bent u met de volgende onderdelen van uw inburgering?	nog niet begonnen	mee bezig	klaar	hoef ik niet te doen	weet ik niet / geen antwoord
	participatieverklaring	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
	ONA (Oriëntatie Nederlandse Arbeidsmarkt)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
	Nederlands: schrijven	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
	Nederlands: lezen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
	Nederlands: luisteren	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
	Nederlands: spreken	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
	KNM (Kennis Nederlandse Maatschappij)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
	Staatsexamen NT2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Ga nu naar vraag 19

18. Als u klaar bent met het inburgeringstraject: Hoe lang heeft u hier ongeveer over gedaan?

- 1 1 jaar of korter
 2 tussen de 1 en 2 jaar
 3 meer dan 2 jaar, maar minder dan 3 jaar
 4 meer dan 3 jaar, maar minder dan 5 jaar
 5 langer dan 5 jaar
 6 weet ik niet / geen antwoord

19. Hoe bereidt of bereidde u zich voor op de inburgeringsexamens?

- 1 inburgeringscursus bij een taalaanbieder
 2 zelfstudie
 3 anders, namelijk _____
 4 weet ik niet / geen antwoord

20. Hoe oefent of oefende u voor de examens? Meerdere antwoorden mogelijk.

- 1 met klasgenoten van mijn inburgeringsklas
 2 met een taalcoach / taalmaatje
 3 met familie / vrienden
 4 op mijn werk
 7 in het buurthuis / huis van de wijk
 8 anders, namelijk _____
 9 weet ik niet / geen antwoord

21. Ongeveer hoelang nadat u in Nederland kwam wonen bent u begonnen met het inburgeringstraject?

- 1 (bijna) meteen
 2 na 1 maand
 3 na 2 tot 6 maanden
 4 na 0,5 tot 1 jaar
 5 na 1 tot 1,5 jaar
 6 na 1,5 tot 2 jaar
 7 na 2 tot 2,5 jaar
 8 na 2,5 tot 3 jaar
 9 na 3 jaar of langer
 10 weet ik niet / geen antwoord

Let op: Vraag 22 tot en met 25 hoeft u alleen in te vullen als u een inburgeringscursus bij een taalaanbieder volgt of heeft gevolgd. Zo niet, ga dan naar vraag 26.

22. Hoe makkelijk of moeilijk was het om een inburgeringscursus uit te kiezen?

- 1 heel makkelijk
 2 makkelijk
 3 niet makkelijk, maar ook niet moeilijk
 4 moeilijk
 5 heel moeilijk
 6 weet ik niet / geen antwoord

23. Hoe heeft u informatie over inburgeringscursussen gevonden? Meerdere antwoorden mogelijk.

- 1 via de gemeente
 2 via familie / bekenden
 3 via internet
 4 anders, namelijk _____
 5 weet ik niet / geen antwoord

24. Waarom heeft u deze inburgeringscursus uitgekozen? Meerdere antwoorden mogelijk.

- 1 dichtbij
 2 de prijs
 3 kleine klassen
 4 goede lessen
 5 bekenden van mij volgen cursus bij deze aanbieder
 6 anders, namelijk _____
 7 weet ik niet / geen antwoord

25. Hoe tevreden bent u over uw inburgeringscursus?

- 1 heel tevreden
 2 tevreden
 3 neutraal
 4 ontevreden
 5 heel ontevreden
 6 weet ik niet / geen antwoord

26. Heeft u een DUO-lening afgesloten voor de inburgeringscursus en/of uw inburgeringsexamens?

- 1 ja, het hele bedrag
 2 ja, een deel van het bedrag
 3 nee
 4 weet ik niet / geen antwoord

27. Hoeveel heeft u tot nu toe betaald voor uw inburgeringscursus en inburgeringsexamens?

- 1 niets
 2 € 1.000 of minder
 3 € 1.001 - € 2.500
 4 € 2.501 - € 5.000
 5 € 5.001 - € 7.500
 6 € 7.501 - € 10.000
 7 € 10.001 of meer
 8 weet ik niet / geen antwoord

28. Wat is voor u het moeilijkst aan inburgeren?

- weet ik niet / geen antwoord

29. Wat zou u veranderen aan het inburgeringstraject om het beter of makkelijker te maken?

- weet ik niet / geen antwoord

30. Wilt u nog meer Nederlandse les volgen na uw inburgering?

- 1 ja, want _____
 2 misschien, want _____
 3 nee, want _____
 4 weet ik niet / geen antwoord

Achtergrond

De laatste vragen gaan over u en uw huishouden. Uw antwoorden worden anoniem verwerkt.

31. Spreekt u thuis Nederlands?

- 1 (bijna) altijd
 2 soms
 3 (bijna) nooit
 4 weet ik niet / geen antwoord

32. Hoe oud bent u?

jaar wil ik niet zeggen

33. Wat is uw hoogst gehaalde diploma of certificaat voor een opleiding?

- 1 ik heb geen opleiding afgemaakt
 2 lagere school
 3 middelbare school
 4 lager beroepsonderwijs (lbo)
 5 middelbaar beroepsonderwijs (mbo)
 6 hoger beroepsonderwijs (hbo)
 7 universiteit, PhD, bachelor, master
 8 anders, namelijk _____
 9 weet ik niet / geen antwoord

34. Wat is/zijn uw nationaliteit(en)? Meerdere antwoorden mogelijk.

- 1 Nederlandse
 2 Marokkaanse
 3 Ghanese
 4 Surinaamse
 5 Amerikaanse
 6 Braziliaanse
 7 Chinese
 8 Pakistaanse
 9 Filipijnse
 10 Russische
 11 Australische
 12 Egyptische
 13 anders, namelijk _____
 14 weet ik niet / geen antwoord

35. Hoe ziet uw huishouden eruit?

- 1 ik woon alleen => **ga naar vraag 39**
 2 ik woon met mijn partner, geen thuiswonende kinderen
 3 ik woon met mijn partner en thuiswonend kind/kinderen
 4 anders, namelijk _____ => **ga naar vraag 39**
 5 weet ik niet / geen antwoord => **ga naar vraag 40**

36. Wat is/zijn de nationaliteit(en) van uw partner? Meerdere antwoorden mogelijk.

- 1 Nederlandse
 2 Marokkaanse
 3 Ghanese
 4 Surinaamse
 5 Amerikaanse
 6 Braziliaanse
 7 Chinese
 8 Pakistaanse
 9 Filipijnse
 10 Russische
 11 Australische
 12 Egyptische
 13 anders, namelijk _____
 14 weet ik niet / geen antwoord

37. Spreekt uw partner Nederlands?

- 1 heel goed
 2 goed
 3 een beetje
 4 (bijna) niet
 5 geen antwoord

38. Wat is uw partners hoogst gehaalde diploma of certificaat voor een opleiding?

- 1 geen opleiding afgemaakt
 2 lagere school
 3 middelbare school
 4 lager beroepsonderwijs (lbo)
 5 middelbaar beroepsonderwijs (mbo)
 6 hoger beroepsonderwijs (hbo)
 7 universiteit, PhD, bachelor, master
 8 anders, namelijk _____
 9 weet ik niet / geen antwoord

39. Is de samenstelling van uw gezin veranderd sinds u in Nederland bent?

- 1 nee, die is hetzelfde gebleven
 2 ja, er is iets veranderd, namelijk _____
 3 weet ik niet / geen antwoord

40. Voor dit onderzoek worden ook interviews gehouden van ongeveer een uur. Deelnemers kunnen op deze manier meer vertellen over hun ervaringen met de verhuizing naar Amsterdam en het inburgeren. Als wij u hiervoor zouden vragen, zou u dan bereid zijn om aan een interview mee te werken?

Als u mee wilt doen kunt u hieronder uw e-mailadres en/of telefoonnummer geven. Deze gegevens worden nergens anders voor gebruikt en losgekoppeld van uw antwoorden. Als wij u niet benaderen zijn alle interviews vol. U hoeft dan niets te doen.

- 1 ja, ik wil meedoen aan een interview
mijn telefoonnummer is _____

en mijn e-mailadres is _____

- 2 nee, dank u
 3 geen antwoord

41. Heeft u nog opmerkingen over dit onderzoek? Zo ja, dan kunt u deze hieronder opschrijven.

- geen opmerkingen

Bijlage 6 Topiclijst interviews

Doelgroep:

- Gezinsmigranten die hebben meegedaan aan de enquête (verspreid onder de personen op de PVT-lijst van WPI), hebben aangegeven dat zij open staan voor een interview en die minstens een jaar in Nederland zijn.
- Gezinsmigranten zijn personen met een niet-Nederlandse nationaliteit die naar Nederland verhuizen om bij hun partner of ouder(s) te komen wonen. De meeste gezinsmigranten van buiten de EU en met een leeftijd tussen 18 en 66 jaar zijn verplicht om in te burgeren.

Info en intro (5 minuten)

- De gemeente Amsterdam doet onderzoek naar de situatie van de inburgeringsplichtige gezinsmigranten in Amsterdam. Dit gesprek is onderdeel van dit onderzoek. De gemeente wil graag weten wat er moeilijk of makkelijk is voor gezinsmigranten die naar Amsterdam verhuizen en welke hulp zij zouden kunnen gebruiken.
- Uw antwoorden worden gebruikt om de manier waarop de gemeente werkt te verbeteren. In de toekomst kunnen we gezinsmigranten dan beter helpen.
ENQ: er is een lijst met instanties waar de respondent evt. nu terecht kan voor hulp.
- Deelname aan het onderzoek is niet verplicht! Uw naam komt niet in het rapport en is alleen bekend bij de onderzoekers. Er zijn geen goede of foute antwoorden, we zijn benieuwd naar uw ervaringen. Het gesprek duurt ongeveer een uur.

Enq: informeer ook even naar de situatie van de respondent ivm corona/corona-maatregelen.

Respondent ID:

Land van herkomst:

Hoe lang in Nederland:

Gezinssituatie:

Hoe lang partner in Nederland (indien van toepassing):

Verhuizing naar Nederland (5 minuten)

1. Kunt u kort vertellen waarom u naar Nederland bent verhuisd?
2. *Enq: een deel van de gezinsmigranten moet vóórdat ze naar NL komen in het land van herkomst al een taalexamen (A1 niveau) afleggen. Dit geldt niet voor iedereen, dus check eerst of de respondent dit heeft moeten doen. Als ja:*
Hoe hebt u zich in uw land van herkomst voorbereid op het examen dat u af moest leggen voor u naar Nederland kon verhuizen? Hoe hebt u dit ervaren? En heeft u wat aan deze kennis gehad toen u in Nederland was?

Wonen in Amsterdam (15 minuten)

3. ENQ: gebruik de associatiekaarten.

Hoe hebt u de eerste periode in Amsterdam ervaren?

Wat had u van tevoren verwacht?

Hoe vindt u het nu in Amsterdam? / Voelt u zich nu thuis?

- a) wat was moeilijk?
  - b) wat was makkelijk?
4. Had u (meer) hulp kunnen gebruiken? Hoe zouden anderen u hebben kunnen helpen met het regelen van deze dingen? En wie (gemeente, familie, burenen)?
5. Had u zich zonder de hulp van uw partner/familie de eerste periode kunnen redden in Nederland? En nu? Waarom?
6. *Later toegevoegd* Bent u tevreden over uw sociale netwerk hier? Heeft u in Amsterdam/Nederland genoeg vrienden/kennissen, mensen om mee te praten en dingen mee te doen?

Inburgeren (30 minuten)

7. Hoe en wanneer kwam u erachter dat u verplicht was om in Nederland (verder) in te burgeren? Hoe duidelijk was deze informatie? Hoe kan deze informatie beter?
8. Was het voor u duidelijk waar en hoe u in Nederland met inburgeren kon beginnen?
9. Hoever bent u met het onderdeel taal van uw inburgering? (nog niet begonnen, bezig, inburgering afgerond)
- a) schrijven
  - b) lezen
  - c) luisteren
  - d) spreken

Als nog niet begonnen:

Hebt u plannen om te gaan beginnen met Nederlands leren? Kunt u hier meer over vertellen?

10. Hoe oefent u de Nederlandse taal? Waar en met wie spreekt u Nederlands?
11. Sprak u al (een beetje) Nederlands toen u naar Nederland kwam? Kunt u kort vertellen hoe moeilijk of makkelijk het is om geen Nederlands te spreken als je in Amsterdam woont? En om de taal te leren?
12. Hoever bent u met de andere onderdelen van uw inburgering? (nog niet begonnen, bezig, inburgering afgerond) *Enq: niet alle onderdelen zijn voor iedereen verplicht.*
- *participatieverklaring (PVT)
  - *Oriëntatie Nederlands Arbeidsmarkt (ONA)
  - *Kennis Nederlandse maatschappij (KNM)

Als nog niet begonnen:

Hebt u plannen om te gaan beginnen met inburgeren? Kunt u hier meer over vertellen? Ga hierna naar vraag 16.

- 13. Hoe ervaart u de inburgering/hebt u de inburgering ervaren?**
  - a) Hoe doet/deed u de inburgering? Zelfstudie / inburgeringscursus? En waarom?
  - b) Wat was het moeilijkste aan de inburgering?
  - c) Hoe oefent u voor uw examens?
  - d) Wat zijn voor u de grootste voordelen van inburgeren?
- 14. (Voor mensen die een inburgeringscursus volgen via een taalschool)
Was het makkelijk / moeilijk om een taalschool uit te kiezen?**
- 15. Zijn er dingen die u graag had willen leren tijdens de inburgering, maar waar geen les over was/is? Wat miste u bij de inburgering?**
- 16. Gezinsmigranten moeten het inburgeren zelf betalen. Hebt u veel kosten gemaakt? En is dat een probleem voor u?**
- 17. Wat zijn uw plannen voor de toekomst op het gebied van studie en werk? Wat heeft u nodig om dit te kunnen doen?**

Afsluiter *(Keuze aan de interviewer – afhankelijk van het gesprek) (5 minuten)*

Optie 1: Tot slot, stel u kon één ding veranderen om het leven in Nederland/Amsterdam makkelijker te maken voor gezinsmigranten zoals uzelf. Wat zou dat dan zijn?

Optie 2: Als u een tip of advies mocht geven aan andere mensen uit uw land van herkomst die als gezinsmigrant naar Nederland willen verhuizen, wat zou dat dan zijn?

Dit waren alle vragen. Zijn er nog dingen die voor u belangrijk zijn, maar waar we het nog niet over hebben gehad? Heeft u nog vragen aan ons?

Gesprek afsluiten, bedankten, informatie over wat er met de resultaten gedaan wordt.

Gemeente Amsterdam

Onderzoek, Informatie en Statistiek

Postbus 658
1000 AR Amsterdam

data.amsterdam.nl